

‘Gik 8 år i skole med lort helt op til halsen, hvor jeg bare blev sat til side. Og så ville jeg gerne prøve noget nyt, hvor der var nogen, der gerne ville mig, så jeg ikke skulle have det der pres, for jeg blev bare mejet ned. Det er ligesom, hvis du har en boks, og jeg passede ikke ned i den (skole), og så prøvede man at knække arme og ben for at få mig ned i. Brandkadetkorpset er et frirum, hvor jeg bare kan være mig selv.’

Brandkadet

BRANDKADETTETTER – MEGET MERE END EN BEREDSKABSFAGLIG UDDANNELSE

Undersøgelse af, hvad der særligt har betydning for brandkadetters trivsel, læring og udvikling i forbindelse med deres deltagelse i brandkadetkorpset.

Delrapport 1 ud af 3

Titel

'Brandkadetter – meget mere end en beredskabsfaglig uddannelse'
Del 1, oktober 2020

Forfattere

Ronny Højgaard Larsen, Pædagogisk Praksis
Jan Hansen, Practicum

Udgivet af

Unge i Beredskabet

Kopiering tilladt med tydelig kildeangivelse

Web www.ungeiberedskabet.dk

E-mail kontakt@uib.dk

Unge i Beredskabet er i perioden 2019-2021 støttet af:

VELUX FONDEN

FORSVARSMINISTERIET

INDHOLD

5 INDLEDNING

6 Undersøgelsesrapport – del 1

7 Formål

7 Sammenfatning af undersøgelsens resultater

8 Hvad ønsker Unge i Beredskabet at blive klogere på?

9 Unge i Beredskabets forandringsteori

10 Undersøgelsesspørgsmål

11 Teoretisk inspiration i undersøgelsen

11 Erfaringsbaserede perspektiver og tolkninger

12 Brandkadetter; en forståelse af anerkendelsens betydning for den enkelte brandkadets selvfølelser,

13 tilhørsforhold og identitet

14 Brandkadetter; en forståelse af fællesskabets betydning som arena for læring og udvikling af identitet

14 Brandkadetter; en forståelse af hvordan det man lærer som brandkadet, kan bruges på andre arenaer i livet

14 UNDERSØGELSESFELT

14 Ungeekspertpaneler i Øst og Vest

14 Hvad er et ungeekspertpanel?

14 Hvem er de unge?

15 Hvordan arbejdede panelerne?

15 Program fra ungeekspertpanelmøderne

16 MODELLER OG ØVELSER I PANELMØDERNE

16 Rygsækøvelsen: 'Hvilke nye erfaringer, oplevelser og nye skills har jeg opnået efter mit forløb i beredskabet?'

17 Andre arenaer-øvelsen: 'Hvordan bruger jeg mine erfaringer og skills fra brandkadetforløbet andre steder i mit liv?'

17 'Mine vidner'-øvelsen: 'Hvad har andre lagt mærke til, at jeg har lært som brandkadet?'

17 Plakatkampagne-øvelsen: 'Man skal vælge at blive brandkadet, fordi at...'

18 ANALYSE OG TOLKNING AF EMPIRI

18 Metodiske tilgange

- 18** Tematisering af empiri
- 18** Tekstanalyse med inspiration fra diskursteorien
- 18** Common sense
- 18** Teoretisk inspiration og tolkning

19 TEMAER I DE UNGES FORTÆLLINGER

20 Fællesskab – som brandkadet bliver du en del af et inkluderende fællesskab, hvor du kan være dig selv

- 21** Opsamlende afsnit – brandkadet og fællesskabet

23 Selvtillid - som brandkadet får du selvtillid, som betyder noget i forhold til, hvad du kan og gør

- 24** Opsamlende afsnit – brandkadet og øget selvtillid

26 Egenskaber - som brandkadet får du nye værktøjskasser med dig

- 26** Værktøjskasse med faglige egenskaber
- 28** Værktøjskasse med personlige egenskaber
- 29** Værktøjskasse med sociale egenskaber
- 30** Opsamlende afsnit - brandkadet og nye værktøjskasser

32 Transfer – som brandkadet lærer du ting, du kan bruge i skolen, blandt venner og ude i samfundet

- 36** Opsamlende afsnit – brandkadet og transfer

38 Forandringer – som brandkadet får andre øje på forandringer hos dig

- 40** Opsamlende afsnit – brandkadet og forandringer

41 KONKLUSION

44 Hvad har denne undersøgelse ikke fået belyst tilstrækkeligt

45 Anbefalinger til Unge i Beredskabet

- 45** Skab muligheder for træning i transfer
- 45** Inddrag de unges perspektiver - de er eksperter i at være unge og brandkadetter
- 46** Byg bro mellem skole og brandkadetkorps – og omvendt
- 47** Styrk praksis omkring eksklusion af unge

48 Bilag 1 – Unge i Beredskabets forandringsteori

49 Bilag 2 - Kadetternes anbefalinger til andre unge – hvorfor vælge at blive brandkadet?

50 Litteraturliste

INDLEDNING

Unge i Beredskabet¹ er en landsorganisation, som samler og varetager arbejdet med alle børn og unge med interesse for brand og redning i Danmark. De er et inkluderende socialt fællesskab af brandkadet- ungdoms- og juniorbrandkorps på tværs af landet, som tilbyder børn og unge viden, oplevelser og kompetencer indenfor brand og redning. Med de unges deltagelse i beredskabet, ønsker Unge i Beredskabet at være med til at ruste og modne børn og unge til livet, både hvad angår uddannelse, job og det at få et godt børne og ungdomsliv. Unge i Beredskabet er katalysatorer for nationale og regionale aktiviteter og bistår korps og kommuner med råd, vejledning, uddannelse og støtte i forbindelse med opstart, drift, udvikling og aktiviteter i lokale brandkadetkorps. Unge i Beredskabet har eksisteret siden 2014 og har igennem årene fået mange erfaringer og viden om, hvordan man kan inkludere børn og unge i faglige og sociale fællesskaber, og hvilke didaktiske og pædagogiske tilgange og metoder, der giver mening i praksis.

Indsatserne i brandkadetkorpserne er i begrænset omfang blevet undersøgt i nogle få rapporter, som primært har haft fokus på de lokale korps resultater, organisering, strukturer, finansiering og potentialer for de unge og samfundet. På trods af denne indsamling af viden er der ikke lavet nogen undersøgelser, der særskilt undersøger de unges perspektiver og fortællinger om, hvilken betydning det har haft for dem at være deltager i et uddannelsesforløb som brandkadet og en del af et fællesskab i beredskaberne.

Unge i Beredskabet vil gerne undersøge de unges fortællinger om *det at være brandkadet* og blive klogere på, hvad de unge oplever i forbindelse med deres uddannelser og tilknytning til fællesskabet, samt hvilken betydning det har for dem i deres ungdomsliv. *Hvilke særlige fortællinger dominerer blandt de unge? Hvilke erfaringer får de som brandkadet? Hvad lærer de som brandkadet? Hvad kan de bruge det til i livet? Hvilken betydning har det for den enkelte? Hvad ligger andre omkring de unge mærke til?*

Ved hjælp af de unges perspektiver og fortællinger om, hvad de oplever, erfarer og lærer som brandkadet, vil Unge i Beredskabet få mulighed for at få valideret deres indsatser, få nye indsigter og inspiration til at kvalificere og videreudvikle deres tilbud og arrangementer for børn og unge.

¹Kilde: www.ungeiberedskabet.dk

UNDERSØGELSESRAPPORT – DEL 1

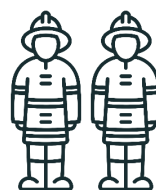
Denne undersøgelsesrapport er første del af en samlet undersøgelse af tre dele, der er færdig i foråret 2021, hvor Unge i Beredskabet overordnet vil undersøge, hvad der særligt har betydning for kadetters trivsel, læring og udvikling i forbindelse med deres deltagelse i korpset.

Undersøgelsen skal ses som dynamisk i den forstand, at resultaterne af denne undersøgelse kan inspirere og bidrage til nye perspektiver, spørgsmål og temaer, som skal vægtes og undersøges nærmere i de kommende undersøgelser. Det giver mulighed for tilpasning og justering af undersøgelsesspørgsmål i forhold til de indsigter, som Unge i Beredskabet får undervejs i processen.

Første del undersøger særligt de unges perspektiver på deres læring og udbytte med afsæt i deres erfaringer fra deres brandkadetforløb. Dette blev undersøgt i forbindelse med to 'Ungeekspertpanelmøder' i Øst – og Vestdanmark i første kvartal 2020.

Anden del bliver lavet i efteråret 2020 og på baggrund af individuelle interviews med kadetter, panelmøder med instruktører og forældre og observationer og deltagelse i aktiviteter og undervisning i brandkadetkorps, hvor der blandt andet undersøges 'vidners' perspektiver på de unges læring og andre relevante resultater fra undersøgelsens del 1. Tredje del er den samlede undersøgelse, hvor undersøgelsens to første kvalitative dele sammenfattes med resultater af en survey, kvantitative data og andet baggrundsmateriale. Den samlede undersøgelse er færdig i foråret 2021.

I beredskaberne er der mange betegnelser for unge, herunder brandkadetter, ungdomsbrandmænd, juniorbrandmænd og mange andre. For overskuelighedens skyld vil betegnelserne brandkadet/kadet/ung, brandkadetinstruktører/instruktører og brandkadetkorps/korps anvendes i undersøgelsen.

'Jeg var den der 'lonely guy', der var meget for mig selv og havde det sådan lidt svært med andre folk. Og så, hvad kan man sige, der jeg blev færdig med kadet, der var jeg sådan, ja nu gør jeg det fand'me med mere gå på mod.'

Brandkadet

FORMÅL

Undersøgelses formål er at få indsigt i de unges `oplevelsesdimension` i forhold til, hvad det har betydet for dem at være brandkadet, og hvad der særligt kommer til udtryk i de unges fortællinger i forhold til deres oplevelser, erfaringer og læring i forbindelse med deres forløb som brandkadetter.

SAMMENFATNING AF UNDERSØGELSENS RESULTATER

Undersøgelsen har ud fra de unges fortællinger om oplevelser, erfaringer og læring undersøgt, hvilket udbytte man får som kadet, når man deltager i et brandkadetforløb og bliver tilknyttet et fællesskab i beredskabet. Undersøgelsen viser, at de unge i stor grad oplever, at de får mange erfaringer og kompetencer med fra deres forløb som brandkadet, og nedenstående er en opsummering af undersøgelsens resultater, som afspejler, hvilket udbytte man som brandkadet får med sig.

- 🔥 Som brandkadet bliver du en del af et inkluderende fællesskab, hvor der er plads til at være dig selv
- 🔥 Som brandkadet får du mere selvtillid, hvilket giver dig mulighed for at føle dig mere tryk i fællesskaber og mestre udfordringer på nye måder
- 🔥 Som brandkadet lærer du konkrete beredskabsfaglige kompetencer, som du kan anvende i praksis til at gøre en forskel for den enkelte
- 🔥 Som brandkadet får du kompetencer, du kan anvende i skolen, og som er med til at øge dine deltagelsesmuligheder
- 🔥 Som brandkadet møder du mange 'øvebaner', hvor du kan træne din robusthed, og du får erfaringer, der kan være med til at styrke din robusthed
- 🔥 Som brandkadet lærer du dig selv bedre at kende og får større forståelse for dig selv og dine handlinger
- 🔥 Som brandkadet får du flere erfaringer med at navigere og håndtere svære situationer og møde konflikter på nye måder
- 🔥 Som brandkadet bliver du bedre til at spørge om hjælp og hjælpe andre
- 🔥 Som brandkadet bemærker både dine forældre, venner, lærere, instruktører og andre kadetter din udvikling, som de særligt får øje på i dine handlinger (nye handlemønstre i skole og familien) og humør (ændrede stemninger), men også opbakning og stolthed over at du er brandkadet
- 🔥 Som brandkadet får du øvet og trænet dine evner til at mentalisere, hvilket øger dine muligheder for at forstå dig selv og andres følelser, tanker og handlinger.

HVAD ØNSKER UNGE I BEREDSKABET AT BLIVE KLOGERE PÅ?

Unge i Beredskabets erfaringsbaseret antagelser, spørgsmål til det ubekendte og ønskede effekter for unge, der deltager i brandkadetuddannelsen

Unge i beredskabet har formuleret en række afgrænsede erfaringsbaseret antagelser² og nogle *ubekendte spørgsmål* om, hvilken effekt det har på unge at blive en del af et brandkadetkorps. De erfaringsbaserede antagelser handler om, hvad Unge i Beredskabet formoder, at unge får ud af at deltage. Spørgsmål til det ubekendte handler om temaer, som Unge i Beredskabet ønsker at få yderligere belyst. Undersøgelsen vil sigte imod at belyse disse, og resultaterne vil blive perspektiveret i forhold til antagelser og spørgsmål.

Unge i beredskabets erfaringsbaserede antagelser handler om:

- De unge formår at overføre læring fra brandkadetkorps til andre ungearenaer, såsom skole, fritid og 'peer's fællesskaber'
- De unge får styrket deres selvtillid og selvværd, hvilket gør dem mere robuste og resiliente i forhold til udfordringer i ungdomslivet
- De unge oplever, at det er nemmere at lære på grund af læringstilgangen, de klare krav der stilles i fællesskabet og de konkrete undervisningsmetoder, der tager afsæt i 'leg til læring'
- De unge identificerer sig med deres instruktører og kulturen i beredskaberne, og ønsker at få flere kompetencer og erfaringer inden for området, så de kan gøre en forskel for andre som frivillige

Unge i beredskabets spørgsmål til ubekendte handler om:

- Bliver de unge bedre til at danne sociale relationer uden for beredskabet, efter de har været brandkadetter?
- Bemærker de primære personer rundt om den unge, at de unge udvikler sig som brandkadetter?
- Føler de unge, at undervisningen på brandstationen er et trygt læringsrum?
- Hvorfor ønsker nogle unge at forsætte med at have tilknytning til beredskabet efter endt uddannelse som brandkadet?
- Hvorfor ønsker nogle unge en fremtid som brandmænd?

²Unge i Beredskabet har taget afsæt i hvad de har oplevet igennem deres samarbejde med brandkadetkorps i hele landet, de fortællinger de har hørt blandt involverede aktører, erfaringer fra deres arrangementer, aktiviteter og uddannelser, indsigter fra rapporter og årsberetninger og tæt dialog med ledelse, instruktører og brandkadetter i det meste af Danmark.

UNGE I BEREDSKABETS FORANDRINGSTEORI

Unge i beredskabet har i deres forandringsteori formuleret effektmål om, hvilke virkninger et forløb som brandkadet kan have i forhold til kadetternes personlige, faglige og sociale læring. Forandringsteoriens effektmål afspejles i de grundlæggende forståelser, som Unge i Beredskabet har formuleret i deres antagelser og spørgsmål til det ubekendte. Undersøgelsens resultater vil blive perspektiveret i forhold til forandringsteoriens³ virkninger på *kort og mellemlangt sigt*, og på den måde få sammenhængen mellem de unges fortællinger og teoriens forandringsmål undersøgt. Denne perspektivering skal ikke forstås som en graderet evaluering, der har til formål at måle effekten af de formulerede effektmål, men mere en mulighed for at holde den kvalitative undersøgelses resultater op imod forandringsteorien.

Det er ikke kun undersøgelsen af Unge i Beredskabets antagelser, samt spørgsmål til den ubekendte og kvalitativ belysning af deres forandringsteoris effektmål, undersøgelsen vil have fokus på. Den har også en bredere nysgerrighed på, hvilke andre særlige temaer og perspektiver, der kan findes i kadetternes egne fortællinger. For at belyse disse perspektiver, vil undersøgelsen tage afsæt i nogle overordnede opmærksomhedspunkter og specifikke undersøgelsesspørgsmål.

³Se bilag 1

UNDERSØGELSESPØRGSMÅL

Undersøgelsen vil overordnet lægge vægt på at undersøge:

- 🔥 De unges oplevelse af læring og læringsformer i en brandkadetkontekst
- 🔥 De unges erfaringer med at overføre kompetencer fra 'brandkadet-kontekst' til andre sammenhænge - eksempelvis skole og fritid
- 🔥 De unges oplevelser af relationernes (til instruktører, andre brandkadetter og brandvæsen som fællesskab) betydning for deres liv
- 🔥 Forandringer i de unges selvfølelse og selvforståelse, eksempelvis selvtillid
- 🔥 Forandringer i de unges mestring og sociale navigation på andre arenaer i deres liv, eksempelvis strategier for at løse konflikter, være i relationer i skolen og fritid, og social position i peer's fællesskaber

Specifikke undersøgelsesspørgsmål:

- 🔥 Hvad fortæller brandkadetterne i forhold til hvilke erfaringer og kompetencer, de har taget med sig fra deres kadetforløb?
- 🔥 Hvad fortæller brandkadetterne om, hvordan de bruger deres erfaringer og kompetencer fra korpset på andre arenaer?
- 🔥 Hvad fortæller brandkadetterne om deres oplevelse af, hvad andre (forældre, venner, lærere, kollegaer, instruktører, andre kadetter) har lagt mærke til?
- 🔥 Hvad fremhæver kadetterne, når de skal anbefale brandkadetkorps til andre unge?

Undersøgelsen er kvalitativ og eksplorativ i sin metodiske tilgang og tager udgangspunkt i brandkadetternes oplevelser ud fra deres perspektiver om dét at være brandkadet og med egne ord får betydningstilskrævet udbyttet af deres erfaringer og læring. Det giver mulighed for at lave kvalitative tolkninger og belyse tendenser og særlige fællesnævner i de unges fortællinger. Metoder, processer og interviews er baseret på en åben og dynamisk tilgang (eksplorativ) og dermed mindre struktureret i tilgangen. Undersøgelsens resultater sigter ikke mod at måle på specifikke effekter, men har en bredere nysgerrighed på at undersøge hvilke temaer, de unge taler frem, og hvad det har af betydning i deres ungdomsliv. De unges blik giver mulighed for at perspektivere undersøgelsens resultater til de mere konkrete opmærksomhedspunkter, som Unge i Beredskabet ønsker at blive klogere på i denne undersøgelse.

Undersøgelsen tager afsæt i brandkadetternes fortællinger om *konkrete erfaringer og oplevelser* om, *hvilken betydning* det har for den enkeltes unges liv i forbindelse med, *hvad han/hun erfarer, oplever og lærer* i et fællesskab med andre unge og deres instruktører i en brandmandsfaglig kontekst.

TEORETISK INSPIRATION I UNDERSØGELSEN

Til at forstå og analysere hvad oplevelsen af at blive anerkendt⁴ i relationer, sociale systemer og samfundsmæssige strukturer betyder for den enkelte kadets selvfølelser, tilhørsforhold og identitet, vil undersøgelsen hente inspiration fra socialpsykologiske teorier, der arbejder med at forstå anerkendelsens betydning for mennesker og deres identitet.

I undersøgelsen vil der i tilgangen, forståelsen og tolkningen af sociale, relationelle og læringsmæssige fænomener hentes inspiration fra sociale teorier, der arbejder med at forstå de sociale dynamikker, der er på spil i praksisfællesskaber⁵ som et brandkadetkorps. Teorierne bruges også til at belyse, hvad der er med til at skabe læring og identitet for den enkelte kadet.

Til at undersøge hvordan læring kan være identitetsskabende, og hvordan dét man lærer som kadet kan overføres fra en arena til en anden, hentes der inspiration fra læringsteorier, der beskæftiger sig med overføring⁶ af læring.

Teorierne har den fælles grundantagelse at udvikling, læring og identitetsdannelse sker i relationelle og sociale interaktioner.

Undersøgelsen inddrager også viden fra udviklingspsykologien og ungdomspædagogik i forhold til unges biologiske, sociale og psykologiske udvikling, udfordringer og identitetsdannelse i ungdomslivet⁷. Denne viden er relevant, da målgruppen for undersøgelsen er unge mellem 12-18 år.

Der vil også hentes perspektiver fra ungdomsforskere⁸, der arbejder med at undersøge fænomener blandt unge, og hvilke grundvilkår unge socialiseres under, i deres samtid.

ERFARINGSBASEREDE PERSPEKTIVER OG TOLKNINGER

Den primære fagperson bag denne undersøgelse har mange års pædagogisk erfaring⁹ og viden om målgruppen og konteksten. Derfor vil der løbende i undersøgelsen blive inddraget viden og erfaringer fra undersøgernes praksis, og der vil blive lavet erfaringsbaseret nedslag og perspektiver på empirien. Det vil være en svær manøvre at parkere disse erfaringer eller forforståelser, så de vil i stedet blive inddraget aktivt og set som en mulighed for at nuancere og kvalificere tolkningen af empiri. Det vil fremstå tydeligt i form af noter, når der refereres til undersøgernes erfaringer.

⁴Inspiration fra den tyske sociolog og filosof Axel Honneth, som er særlig kendt for sit arbejde med socialpsykologiske teorier om anerkendelsens betydning. Honneth nævner, at anerkendelsen sker i sociale interaktioner i vores relationer og systemer, som eksempelvis familien, arbejdspladsen og samfundet. Disse arenaer benævner Honneth som *den private sfære*, *den retslige sfære* og *den solidariske sfære*, hvor resultatet af anerkendelsen er henholdsvis **selvtillid**, **selvagtelse** og **selvrespekt**, samt **selvværdsættelse**.

⁵Inspiration fra Étienne Wenger, schweizisk læringsteoretiker, som er særligt optaget af læring ud fra en social dimension, hvor grundtanken er, at den enkeltes udvikling sker over tid i sammenspillet med dynamiske praksisfællesskaber, som er kendetegnet ved gensidig meningsfuldhed, samhørighed og forpligtelse. I den forståelse udvikles identiteten i sociale interaktioner og kontekster.

⁶Særlig inspiration fra Bjarne Wahlgren og Vibe Aarkrog, som er kendt for deres forskning i transfer. De er optaget af de dynamikker, der skaber transfer. Altså hvordan transfer sker (læring og praksis), men også hvad der forudsætter transfer (læringsteoretisk forståelse).

⁷Særlig inspiration fra Kathryn og David Geldard og deres publikation, 'Rådgivning af unge'

⁸Særligt undersøgelser og forskning fra Center for Ungdomsforskning, VIVE og Vidensråd og forebyggelse

⁹Ronny Højgaard Larsen fra Pædagogisk Praksis har arbejdet med unge, social innovation og pædagogisk praksis siden 2001. Herudover har han siden 2014 arbejdet som ekstern pædagogisk konsulent og medudvikler på Unge i Beredskabets uddannelser, hvor han underviser instruktører og brandkadetter.

BRANDKADETTETTER; EN FORSTÅELSE AF ANDERKENDELSENS BETYDNING FOR DEN ENKELTE BRANDKADETS SELVFØLELSER, TILHØRSFORHOLD OG IDENTITET

Anerkendelse har stor betydning for vores selvforståelse; både anerkendelsen for hvem vi er, men også oplevelsen af, at vi som individ hører til i et fællesskab og har lige rettigheder, og at vi bidrager med noget særligt til dette fællesskab. Anerkendelsen opleves i andres og omverdens respons og deres betydningstilskrivning af hvem vi er, og hvad vi bidrager med. I nære relationer som familie og venner, hvor vi er følelsesmæssigt forbundet, er resultatet af anerkendelsen fra andre **selvtillid**. Brandkadetter fortæller om et fællesskab, der er familiært, hvor de danner nære venskaber med andre unge og tætte og tillidsfulde relationer til deres instruktører. Et fællesskab hvor oplevelsen af andres anerkendelse styrker de unges selvfølelser, især selvtillid. I vores arbejdsfællesskab er resultatet af anerkendelsen **selvværdsættelse**, og her anerkendes vi ikke kun, som de unikke individer vi er, men også for de særlige funktioner og kvalifikationer, vi kan bidrage med. Brandkadetter er med i et fællesskab, hvor deres individuelle bidrag til samarbejdet er betydningsfuldt i forhold til at kunne løse teambaserede opgaver i praksis. Brandkadetter bliver en del af fællesskaber, der har til formål at inkludere alle, og deres arbejde i beredskabet bliver anerkendt politisk og kulturelt, fordi de er med til at bidrage aktivt til at skabe tryghed og sikkerhed i samfundet. Når vi oplever at have samme rettigheder og muligheder som andre, er det **selvagtelse** og **selvrespekt**, der er resultatet af anerkendelsen og oplevelsen af, at man er lige så meget værd som andre.

Vi har alle behov for at være en del af fællesskaber, hvor vi kan finde samhørighed, og hvor vi samtidig bliver anerkendt for vores unikke bidrag til disse fællesskaber, for det afføder en række positive oplevelser af kærlighed, rettigheder og solidarisk tilhørsforhold, som har grundlæggende betydning for vores trivsel, udvikling og identitet.

BRANDKADETTETTER; EN FORSTÅELSE AF FÆLLESSKABETS BETYDNING SOM ARENA FOR LÆRING OG UDVIKLING AF IDENTITET

Brandkadetter er et fællesskab, hvor den enkelte kadet sammen med andre unge og instruktører samarbejder og forpligter sig over tid til at løse opgaver sammen i praksis og lærer nye faglige, personlige og sociale egenskaber. De unge udvikler sig individuelt, men læringen sker i sammenspil med andre unge og instruktører i et brandmandsfagligt fællesskab, som de identificerer sig med. Det er i dette praksisfællesskab, at den enkelte brandkadet lærer nye sider af sig selv at kende og tilegner sig faglige, personlige og sociale kompetencer¹⁰. Et praksisfællesskab kan defineres som en gruppe mennesker, der har en fælles praksis, som er kendetegnet ved gensidig *meningsfuldhed, samhørighed og forpligtelse*, hvor den enkelte lærer noget om sig selv, andre og deres omverden i sammenspillet med fællesskabet. *'Det er i praksisfællesskaberne, vi gør erfaringer, tillægger verden betydning, skaber identitet og lærer.'*

Med den forståelse sker kadetternes læring igennem deltagelse i sociale og faglige praksisser i en beredskabsfagligt sammenhæng, hvor den enkelte unge i samarbejdet med andre har mulighed for at få nye erfaringer og læring, der er med til at skabe og udvikle sin identitet. Læringen skal forstås med denne sociale dimension som grundforudsætning og er betinget af sammenspil, aktivitet og deltagelse, som omsættes til erfaringer og udvikling (Illeris 2006). I denne læringsteoretiske optik handler det om, at kadettens fortællinger skabes i de faglige og sociale fællesskaber, han/hun er en del af, og hvor deltagelsen i et brandkadetkorps giver mulighed for at få nye perspektiver på sig selv, andre og omverdenen. Den sociale interaktion skaber muligheden for, at kadetten kan udvikle nye kompetencer (handlemuligheder), tilhørsforhold (relationer), selvforståelser (tanker og følelser), sociale positioner (fællesskaber) og meningsfuldhed (identitet). Det handler altså om, at den unges deltagelse i kadetkorpset giver mulighed for at få nye fortællinger om sig selv, og hvor læringen er betinget af den sociale dimension og forbundetheden til praksisfællesskabet i beredskabet.

¹⁰ Kilde: Larsen og Svabo, 'Fra kursus til kompetenceudvikling på jobbet'

BRANDKADETTET; EN FORSTÅELSE AF HVORDAN DET MAN LÆRER SOM BRANDKADET, KAN BRUGES PÅ ANDRE ARENAER I LIVET

Den udvikling og læring, der er udbyttet fra en uddannelse, kan være specifikke kompetencer, der kan omsættes i den sammenhæng, som læringen er rettet imod. Eksempelvis faglige egenskaber, der skal anvendes i et beredskab. Andre kompetencer er mere generelle og kan bruges bredere og i flere forskellige kontekster og situationer, som for eksempel erfaringer og evner med at samarbejde, tage medansvar og løse opgaver i teams fra øvelser i brandkadetkorpset, der kan overføres til gruppearbejde i skolen.

Denne proces kaldes også for transfer¹¹. Transfer betyder *'overføring af viden og kunnen fra en situation til en anden'*, og kan opdeles i en *specifik og generel transfer*.

Den specifikke transfer knytter sig til anvendelsen af konkrete kompetencer og teknikker fra en kontekst til en anden lignende kontekst.

Den generelle transfer handler mere om, hvordan abstrakt viden og færdigheder kan anvendes i en række forskellige situationer og sammenhænge, der ikke ligner hinanden. Eksempelvis hvordan erfaringer og oplevelser med måden at være sig selv (føle sig selvssikker og tryk) i fællesskabet, og hvordan man mestrer udfordringer (handlemåder i svære situationer) i et brandkadetkorpset, kan anvendes til at løse konflikter, der opstår i skolen, familien eller fritiden.

Nogle læreprocesser kan have så stort et aftryk på os, at vi grundlæggende ændrer vores måder at tænke, føle og handle på. Det kan ændre vores måde at være på eller ligefrem transformere¹² os til at få en ny identitet og verdensforståelse, der påvirker holdninger, personlighed og adfærd i vores fremtidige valg i livet. Ofte sker denne form for læring, fordi man har stået over for en krise, og efterfølgende har behov for udvikling eller store ændringer i livet, eksempelvis i forbindelse med at være ung og opleve udfordringer med finde meningsfulde fællesskaber og retninger i livet. Det er en gennemtrængende læring, der ikke kun handler om at få viden, men en signifikant læring, der har betydning for ens tilværelse som helhed.

¹¹Kilde: 'Transfer' (Bjarne Wahlgren)

¹²Transformativ læring er en betegnelse der beskriver en kompleks læringstype. Carl Rogers (USA) har formuleret denne form for læring som *signifikant*, fordi den enkeltes læring betyder ændring i adfærd, valg af fremtidige handlinger, ens holdninger og personlighed. ('Læring', Knud Illeris s.57)

UNDERSØGELSESFELT

Udgangspunktet for denne undersøgelse er at få de unges fortællinger fremlyst og perspektiveret og blive klogere på, hvad de unge oplever og erfarer i forbindelse med deres deltagelse som brandkadetter. Undersøgelsesfeltet for at undersøge de unges fortællinger er i denne undersøgelse baseret på empiri fra to ungeekspertpanelmøder i Øst – og Vestdanmark, som blev afholdt i første kvartal af 2020. Ungeekspertpanelerne er den primære arena for indhentning af empiri i forbindelse med undersøgelsen, men der vil også blive brugt baggrundsmateriale som reference. Særligt andre rapporter, evalueringer, artikler og tv-programmer, der har undersøgt eller omhandler de unges perspektiv og udbytte fra et forløb som brandkadet.

UNGEKSPERTPANELER I ØST OG VEST

Hvad er et ungeekspertpanel?

Et ungeekspertpanel¹³ er en gruppe på 6-12 unge, som via deres fælles erfaringer som brandkadetter bliver positioneret som eksperter og med denne tilgang deler deres anekdotiske viden. Brandkadetter har en særlig *ekspertviden og erfaringer* om det at *være ung og brandkadet* og være en del af et *fagligt fællesskab* i et *beredskab*.

En grundtanke i tilgangen med panelerne er, at deltagerne ikke kun bidrager med deres viden og erfaringer, men helt centralt at de også selv får noget ud af at deltage. Eksempelvis ved at få nye perspektiver på dem selv, ny viden, indblik i og refleksion over andre unges fortællinger, indsigter i egen læring og erfaringer og nye forståelser for sammenhænge mellem erfaringer og disse betydninger for ens egen måde at være i verden på.

Ungeeksperters fortællinger om deres erfaringer kan anvendes til at fremlyse oplevelsesdimensioner om det *at være brandkadet* ud fra et *ungeperspektiv*. Ungepanelet gør det muligt at undersøge *erfaringsbaserede antagelser*, undersøge spørgsmål til det *ubekendte* og få fremlyst kadetternes fortællinger om, hvilke *virkninger* de har oplevet i forbindelse med deres forløb som brandkadetter, samt hvilke andre dominerende fortællinger de unge lægger vægt på.

Hvem var de unge?

I Vest mødtes 9 kadetter i et konferencelokale og i Øst mødtes 7 kadetter i Unge i Beredskabets lokaler i København. Deltagerne blev rekrutteret¹⁴ fra forskellige beredskaber med opmærksomhed på videst mulig diversitet i forhold til:

- 🔥 Køn
- 🔥 Alder
- 🔥 Længde på kadetforløb
- 🔥 Geografi
- 🔥 Anciennitet i beredskabet

¹³Undersøger har i en årrække arbejdet med denne pædagogiske og didaktiske tilgang og har været facilitator og tovholder på 'Ungeekspertpaneler' i blandt andet Københavns Kommune, Glostrup Kommune, Psykiatrifonden, Rockwool Fonden og UiB.

¹⁴Unge i Beredskabet har koordineret og samarbejdet med lokale korps i forbindelse med at rekruttere unge, indhente samtykke fra forældre og hjulpet med transport mm

Hvordan arbejdede panelerne?

Panelerne blev faciliteret af undersøger med afsæt i tilgange og metoder som: refleksive opgaver, samarbejde med andre, afsæt i praksiserfaringer, gruppeinterviews, gruppeøvelser, arbejde med visuelle modeller og produktion af materialer. På den måde lagde den pædagogiske tilgang til panelmøderne sig op af de didaktiske metoder og pædagogiske principper, mange kadetter kender fra deres lokale korps¹⁵, ligesom tilgangen og metodikken er sammenhængende med undersøgelsens teoretiske inspiration om, hvordan læring sker i sammenspil med andre. Panelet arbejdede med visuelle modeller (øvelser) med forskellige temaer, hvor kadetterne i samarbejde undersøgte deres erfaringer *om dét at være brandkadet*. Panelets arbejde blev optaget på lydfiler og fotograferet undervejs. Sammen med kadetternes arbejde med de forskellige eksplorative modeller, som indeholder kadetternes noter og tegninger, udgør disse 'output' den samlede empiri fra panelmøderne.

Program fra Ungeekspertpanelmøderne

- Velkommen, formål med panelet, program, etik og anonymitet, tilgang, brandmandskodex
- Præsentationsrunde, navn, alder, beredskab, anciennitet, hvorfor giver det mening for mig at være brandkadet?
- Øvelser
 - Høst af mine oplevelser, erfaringer og skills fra min tid som brandkadet ('Rygsækøvelsen')
 - Kortlægning af hvordan min 'høst' fra rygsækken (erfaringer og skills) kommer til udtryk på andre arenaer i mit liv ('Andre-arenaer-øvelsen')
 - Overblik over, hvad jeg har hørt andre fortælle om mig ('Mine vidner')
 - Rekrutteringskampagne ('Plakatkampagne')
- Afslutning: 'Hvad er det vigtigste, jeg tager med mig fra i dag? Hvad har jeg lært om mig selv?'

De forskellige modeller og sammenhængende øvelser er udviklet med henblik på at skabe forskellige perspektiver i processen med at gå på opdagelse i egne erfaringer i samarbejde med andre. Eksempelvis at de unges 'høst' af erfaringer (blik på mig selv) fra brandkadetkorpsets undersøges i relation til, hvordan de anvendes (konkret-og kontekstuel blik) på andre arenaer (systemisk og socialt blik) i livet, og på hvad de unge lægger mærke til, at andre fortæller om dem (relationelt blik). Derudover hvilken betydning det har for den unge (udefra og indblik), og hvordan de som brandkadetter ville fortælle om det, hvis de skulle anbefale et brandkadetforløb til andre unge på deres egen alder (indefra og udblik).

¹⁵De fleste brandkadetkorpser arbejder med fire pædagogiske principper, som er hentet med inspiration fra Beredskabsstyrelsens uddannelser. Alle UiBs uddannelser tager udgangspunkt i de samme pædagogiske principper, som handler om at alt undervisning skal: 1. Lægge op til refleksion, 2. Aktivt inddrage deltagerne, 3. Skabe sammenspil og samarbejde 4. Være praksisnær og anvendelsesorienteret

MODELLER OG ØVELSER TIL PANELMØDERNE

Omdrejningspunktet fra panelmøderne bestod af fire forskellige øvelser og modeller med eksplorative nedslag i de unges fortællinger.

Rygsæk-øvelsen

'Hvilke nye erfaringer, oplevelser og nye skills har jeg opnået efter mit forløb i beredskabet?'

Efter introduktionsoplæg af 'rygsæksmodellen', opgavens formål og måden kadetterne skulle arbejde med modellen, blev de delt i makkerpar, hvor de hjalp hinanden (dialogbaseret og understøttet af facilitators refleksionsspørgsmål) med at undersøge og kortlægge, hvilke gode oplevelser, erfaringer og skills de har taget med sig fra deres forløb som brandkadetter (formål med øvelsen). De unge skulle også udvælge tre emner fra 'rygsækken', som de tilskrev at være særligt vigtige for dem. Efterfølgende fremlagde kadetterne på skift deres 'høst' af erfaringer i 'rygsæksmodellen' i plenum, hvor facilitator stillede supplerende spørgsmål, der understøttede de unges mulighed for at konkretisere og kontekstualisere deres erfaringer. Eksempelvis koble et tema fra deres 'rygsæk' i relation til en specifik oplevelse fra praksiserfaringer og situationer, hvor de kommer til udtryk, og hvilken betydning de unge oplever, det har for dem. 'Rygsæksmodellen' anvendes som afsæt til næste øvelse, hvor de unge undersøger, hvordan erfaringerne fra brandkadetforløbet kommer til udtryk på andre arenaer i livet.

Andre arenaer -øvelsen

'Hvordan bruger jeg mine erfaringer og skills fra brandkadetforløbet andre steder i mit liv?'

Efter introduktion til modellen og øvelsen, som havde til formål at hjælpe med at kortlægge fortællinger og konkrete eksempler på, hvordan kadetten har oplevet at kunne bruge sine egenskaber fra deres uddannelse og erfaringer fra beredskabet andre steder i livet, arbejdede kadetterne indledningsvis individuelt. Efterfølgende præsenterede de modellen for en makker og delte fortællinger og refleksioner om deres oplevelser. Øvelsen blev afsluttet med en runde i plenum, hvor kadetterne præsenterede deres makkers fortællinger, og hvad de særligt havde lagt mærke til.

'Mine vidner' -øvelsen

'Hvad har andre har lagt mærke til, at jeg har lært som brandkadet?'

Modellen og øvelsen blev præsenteret i plenum og efterfølgende arbejdede de unge i makkerpar og interviewede hinanden og undersøgte, hvilke fortællinger og konkrete oplevelser de fik øje på, når de gik på opdagelse i, hvad de havde hørt andre lægge mærke til og fortælle om dem i forbindelse med deres deltagelse som brandkadetter.

Modellen og øvelsens formål var at gå på opdagelse i fortællinger fra 'vidner' i de unges liv med et relationelt blik på: forældre/familie, Instruktører, Brandkadetter/kollegaer, lærere, venner, andre.

Plakatkampagne - øvelse

'Man skal vælge at blive brandkadet, fordi at...?'

Panelet blev inddelt i to teams, som fik til opgave at arbejde med en 'Rekrutterings-kampagne' i form af en plakat, hvor kadetterne skulle komme med konkrete erfaringsbaseret anbefalinger og visualisere disse med tegninger til overskriften: *Man skal vælge at blive brandkadet, fordi at...?* Opgaven bestod i, at kadetterne skulle komme med anbefalinger med udgangspunkt i deres egne erfaringer og oplevelser, lave tegninger, slogans eller symboler, og at alle i teamet skulle sætte deres aftryk, samt en konkret afsat tid til design af plakat. Efterfølgende var der fremlæggelse i plenum. Formålet med øvelsen er at arbejde med at give erfaringsbaseret gode råd til andre og på den måde fremlyse, hvad kadetterne lægger særlig vægt på i deres fortælling om, hvorfor det giver mening at vælge at blive brandkadet.

ANALYSE OG TOLKNING AF EMPIRI

Arbejdet med ovenstående øvelser har affødt en empiri baseret på kadetternes fortællinger. I denne undersøgelse er Unge i Beredskabet særligt optaget af at få belyst, hvad de unge oplever om sig selv og andre (fællesskabet), og hvad de får af erfaringer og læring i deres forløb som brandkadetter. Mere konkret undersøges der, hvad kadetterne eksempelvis fortæller om centrale begreber som selvtillid, læring, mestring, transfer, relationer, fællesskab og identitet, men der undersøges også hvilke andre temaer, som træder særligt frem i de unges beretninger.

METODISKE TILGANGE

Undersøgelsen har en eksplorativ og kvalitativ tilgang i analyse og tolkning af empirien og har bestået af nedenstående proces.

Tematiseringer af empiri¹⁶

Særlige temaer og tendenser i de unges fortællinger er blevet inddelt i temaer, som muliggør en nærmere analyse af tekst og materialer. Med den tematiserede analyse af kadetternes perspektiver bliver det muligt at fremlyse, hvilke særlige temaer de unge taler frem i deres præsentationer og samarbejdsøvelser.

Tekstanalyse med inspiration fra diskursteorien

Diskursteorien kan give inspiration til en mere tekstnær analyse og tolkning af de temaer, der bliver talt frem. Dette gør det muligt at operationalisere en 'analyseoptik', der kan få et indblik i de unges 'oplevelsesdimension' og indkredse de unges fortællinger og sprogliggørelse af deres oplevelser med eksempelvis selvtillid, læring, fællesskab, identitet, mestring, relationer og andre emner.

Common sense¹⁷

Common sense er at læse det der står imellem linjerne og fremlyse temaer i empirien. På den måde er der i analysen også fokus på at få øje på *'dét, der også bliver sagt'* i de unges fortællinger.

Teoretisk inspiration og tolkning

De sociale, psykologiske - og læringsteorier, der anvendes som inspiration, gør det muligt at forstå kompleksiteten og sammenhænge i udvikling af identitet, sociale interaktioner og læring, som reflekteres ind som grundlæggende forståelsesrammer for det, der undersøges i de unges fortællinger.

¹⁶Diskursanalyse er en tekstanalyse, som hviler på den socialkonstruktionistiske grundforståelse at sociale fænomener bliver konstrueret sprogligt i sociale kontekster og interventioner. Winther, Marianne Jørgensen og Phillips, Louise; *Diskursanalyse – som teori og praksis*, 1999

¹⁷Kvale, Steinar: *Interview – en introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, 2006

TEMAER I DE UNGES FORTÆLLINGER

I analysen af empirien var der temaer, der stod frem som en tendens eller særlige fælles erfaringer og oplevelser i kadetternes fortællinger.

De fremanalyserede temaer er sammenhængende og kan ikke naturligt skilles ad. Men for at skabe overblik, er de her blevet delt op i selvstændige temaer, velvidende at der er dynamiske sammenhænge. Eksempelvis hvordan følelsen af øget selvtillid, giver nye muligheder for at indgå i sociale sammenhænge på nye måder i kadettens skole og fritidsliv. Her fortæller de unge, at oplevelsen af øget selvtillid kommer til udtryk i en højere grad af deltagelse i skolen og at føle sig bedre til at håndtere konflikter blandt venner. Kadettens *øget følelse af selvtillid* giver på den måde *nye mestringsstrategier* i skolen og *nye måder at positionere sig på socialt* blandt venner.

I følgende afsnit vil temaerne i de unges fortællinger blive præsenteret og belyst med citater fra kadetterne. Efter præsentation af de enkelte temaer vil der være et opfølgende afsnit med kommentarer, refleksioner, delkonklusioner og perspektiver til Unge i Beredskabets antagelser, spørgsmål til ubekendte, samt deres forandringsteoris mål om virkninger på kort og mellemlangt sigt.

TEMAER I DE UNGES FORTÆLLINGER

- 🔥 Fællesskabets kendetegn og betydning
- 🔥 Kadetternes anbefalinger til andre unge – hvorfor vælge at blive brandkadet?
- 🔥 Oplevelsen at få mere selvtillid og dennes betydning for de unge selvforståelser og sociale positionering
- 🔥 'Værktøjskasser' med faglige, sociale og personlige kompetencer
- 🔥 Hvad har andre omkring de unge fået øje på af forandringer?

FÆLLESSKAB – SOM BRANDKADET BLIVER DU EN DEL AF ET INKLUDERENDE FÆLLESSKAB, HVOR DU KAN VÆRE DIG SELV

Kadetterne beskriver fællesskabet i korpset med nogle særlige kendetegn. Det er en fortælling om et fællesskab, hvor man aldrig er alene, en del af familiære relationer, der holder sammen, og som man kan stole på. Et sted, hvor man altid kan få hjælp, støtte og opbakning.

KADET – FRA 'OUT-SIDER' TIL SAMMENHOLD

'Øhm jeg må jo sige, at i skolen har jeg også haft nogle problemer, jeg har haft svært ved at få venner og øh, jeg har egentlig været out-sideren i min klasse. Øhm, jeg har fået mere sammenhold efter jeg begyndte til brandkadet.'

De beskriver også fællesskabet som et sted, hvor der er plads til en, og hvor døren er åben for alle. Det er en beskrivelse af et meget inkluderende fællesskab, som de unge klart identificerer sig med og hvis værdier, de gerne vil repræsentere.

En del af kadetterne fortæller om at opleve udfordringer i forhold til tidligere at have begrænset adgang til fællesskaber med andre unge, og nogle har oplevet at føle sig alene eller anderledes i socialt samvær med andre unge.

KADET – LIGESOM EN ANDEN FAMILIE

'Jeg synes det er fedt at lære en masse nye at kende, det bliver ligesom en anden familie man lærer at kende'

KADET – OM AT VÆRE MEGET ALENE

'Og så er jeg også kommet ind i et fællesskab. For før jeg startede, var jeg sådan meget alene og havde et par venner, men det var ikke så meget igen, og så gik jeg for det meste bare alene rundt og passede mig selv'

KADET - OM DET AT VÆRE SAMMEN MED ANDRE, DER HELLER IKKE ALTID HAR HAFT DET SUPER NEMT

'Jamen altså sådan noget med socialt og sådan nogle ting, altså det der med at være sig selv, øh der er mange der øh laver sig selv om, øh for at passe ind. Det har jeg aldrig haft nemt ved at gøre, fordi jeg er, den jeg er, men så har jeg bare holdt mig mere tilbage, og nu fordi jeg er sammen med folk, der heller ikke altid har haft det supernemt, så accepterer man hinanden og sådan, så må folk tage mig, som jeg er'.

KADET – OM AT FÅ ET FRIRUM, HVOR MAN PASSER IND

'Jeg har også haft lidt problemer med skolen. Det hele startede faktisk med at jeg gik i skole, i hele 6 år, eller rettere sagt 8 år, i skole med lort helt op til halsen, hvor jeg bare blev sat til side. Og så ville jeg gerne prøve noget nyt, hvor der var nogen, der gerne ville mig. Så det gjorde jeg så, og det hjalp med at holde skolen væk, så jeg ikke skulle have det der pres, for jeg blev bare mejet ned. Der er et frirum (brandkadetkorpset), hvor jeg bare kan være mig selv. Det er ligesom, hvis du har en boks, og jeg passede ikke ned i den (skole), og så prøvede man at knække arme og ben for at få mig ned i.'

OPSAMLLENDE AFSNIT – BRANDKADET OG FÆLLESSKABET

I de unges perspektiv er et brandkadetkorps uden tvivl et inkluderende fællesskab, hvor man får mulighed for at skabe relationer og en følelse af at høre til. At blive en del af korpset har givet de unge adgang til at få nye venner, blive en del af et fællesskab de kan identificere sig med, og som giver en oplevelse af ikke at være alene. Særligt står det frem, at de unge oplever at relationerne er nære og bliver sammenlignet med *en familie* og dens sociale og følelsesmæssige systemer og forhold med kendetegn som sammenhold, nære relationer og tillid, og at der altid er hjælp at hente. Det er ikke kun det faglige, der binder de unge sammen, men i særdeleshed også et følelsesmæssigt engagement i andre, der er med til at definere fællesskabet. Med de unges betydningstilskrivning af fællesskabet som en familie, er det nærliggende at antage, at den anerkendelse, som de oplever i samværet med andre i korpset, har en særlig betydning for de unges oplevelse af tillid til andre, men også tilliden til sig selv og følelsen af at være værdifuld og unik og samtidig være med til at bidrage til fællesskabet. Det er i familiære systemer, at vores følelsesmæssige relationer er stærkest, og som derfor har størst betydning for vores selvforståelse. Det er vores nære relationer¹⁸ og anerkendelsen fra dem, der særligt skaber selvfølelser som selvtillid og selvværd.

Brandkadetkorps er for alle børn og unge. Alle korps arbejder med et generelt inkluderende sigte, hvor der er plads til forskelligheder og diversitet. Nogle af de unge har før de blev kadetter oplevet udfordringer med deres trivsel i skolen og andre steder og har en sårbarhed med sig, som blandt andet kommer til udtryk i en usikkerhed i forhold til tillid og relationer. Nogle har også oplevet at være alene og uden for fællesskaber, og andre har oplevet fællesskaber, som ikke har været proaktive i forhold de unges ønsker eller behov. En del brandkadetkorps sigter meget bevidst mod også at inkludere sårbare børn og unge, som af forskellige årsager er udfordret i deres trivsel. Erfaringerne i Unge i Beredskabet er, at det kommer til udtryk ved, at de unge kan opleve udfordringer, når de skal indgå i relationer og sociale og faglige fællesskaber. *'Det er unge, der har brug for og fortjener et ekstra klap på skulderen'*, som en brandkadetinstruktør formulerede det som sin forståelse af disse unges behov. Alle unge får muligheder for at lære og får nye erfaringer i fællesskabet, men for nogen vil det også være en mulighed for at ændre deres trivsel og skabe nye positive oplevelser og erfaringer med at være en del af et fællesskab. Meget forskning dokumenterer, at det er en stor belastning at opleve ensomhed eller sårbarhed i livet, specielt for unge. Forskning¹⁹ i unges mentale sundhed nævner flere beskyttende faktorer for sundhed, men også de risikofaktorer, der kan true unges trivsel. Her handler de beskyttende faktorer blandt andet om at føle et socialt tilhørsforhold og have støttende sociale relationer. Omvendt er nogle af risikofaktorer adskillelse og tab, social eksklusion og manglende støttefunktioner.

Fællesskabet med andre unge er også betydningsfuldt i forhold til den enkeltes identitetsdannelse og udvikling, som netop i ungdommen særligt foregår i samspil med jævnaldrende på forskellige ungearenaer. De unges oplevelse af at blive inkluderet, og deres tilskrivning af relationers betydning og den udvikling og læring, de oplever som brandkadetter, er naturligvis positivt, og et udtryk for, at brandkadetkorps som tilbud til unge har en høj grad af inklusionskapital at trække på. Den stærke tilknytning til og identificering med fællesskabet har mange gevinster for den unge, men vil i de tilfælde, hvor kadetten af forskellige årsager skulle blive ekskluderet fra korpset, indebære risiko for at den unge vil opleve en stort tab af identitet, tilhørsforhold og betydningsfulde relationer. Et sådan brud ville kunne medføre en krise og risici for mistrivsel, hvor den unge vil føle sorg, tvivl og tab af identitet. Nogle kadetter fortæller, at de bruger så meget tid på aktiviteter i korpset og identificerer sig så stærkt med deres funktion som brandkadet, at de oplever, at deres andre venner har svært ved at forstå dem og tager afstand fra, at de bruger så meget tid på noget *'der er ulønnet og fremstår nørdet'*, og at de derved fravælger deres fællesskab/venskab. Der er også forældre, der er bekymret i forhold til, at deres barn fravælger andre interesser som eksempelvis fritidstilbud og arrangementer i familien til fordel for aktiviteter i korpset. I et enkelt tilfælde er der en lærer, der bekymrer sig om, hvorvidt omfanget af engagement i korpset gør kadetten stresset i skolen. Kadetternes klare tilvalg og den store grad af identificering med korpsets fællesskab kan på den måde være ekskluderende i forhold til andre ungefællesskaber, som ikke har samme interesse og forståelse for, hvorfor det giver mening at være brandkadet. Ligesom det kan give konflikter i forhold til relationer til familien, som ikke anerkender eller forstår den unges prioriteringer. Disse opmærksomhedspunkter, i forhold til at den selvsamme inkluderende kultur i brandkadetkorps har nogle risici for unges eksklusion fra andre fællesskaber, vil blive yderligere belyst i afsnittet med anbefalinger.

¹⁸Honneth nævner at i den private sfære, handler det om følelser og kærlighed og omfatter kun andre vi er følelsesmæssig forbundet med, som familie og venner. Resultatet af anerkendelsen i denne sfære er ifølge Honneth *selvtillid*.

¹⁹Kilde: VIVE, 'Forebyggende indsatser til unge i mistrivsel' (Mai Heide Ottosen, m. fl. 2018)

Arbejdskulturen²⁰ i beredskabet er baseret på, at de fleste opgaver løses i teams med klare rollefordelinger. Inden for beredskaberne er der også tydelige kulturmarkører, der signalerer, at man tilhører en særlig faggruppe, eksempelvis uniformer, udstyr, køretøjer og tydeligt hierarki, hvilket giver tydelige identificeringsmuligheder i forhold til det fællesskab, man tilhører.

Et arbejdsfællesskab som dette er betinget af, at du samarbejder med andre, som du skal kunne stole på, og som 'har din ryg', hvis tingene brænder på. Beredskabet arbejder ud fra et brandmandskodeks²¹, som indeholder nogle tydelige retnings- og handlingsanvisende pejlemærker i forhold til adfærd, og som implicit har nogle værdier, der tydeliggør hvilken tilgang, man har til fællesskabet.

Beredskabets kodeks

- Man hilser tydeligt med hånd-og øjenkontakt, så man dermed viser, at man er helt klar til dagens opgaver
- Man viser engagement i opgaverne ved at være aktivt deltagende, f.eks. ved at lytte, spørge og på anden måde vise interesse
- Man udfører den givne opgave på anvisning eller ordre
- Man udviser teamhandlinger i form af at være hjælpsom, venlig, bidragende og støttende overfor de øvrige deltagere

Det er noget, de unge internaliserer som et særligt værdifuldt og meningsfuldt værdisæt. Det bliver en del af kadetternes eget narrativ i forhold til det fællesskab, de oplever. På den måde er arbejdskulturen i sig selv en løftestang for etableringen af fællesskaber og inklusionen af nye medlemmer, og de unge er med til at reproducere korpsets inklusionskapital. Den pædagogik og undervisningsmetodik, de unge møder i relation til deres instruktører, har en stor grad af inddragelse og er baseret på samarbejde og sammenspil. Dette understøtter de unges erfaringer med at anvende værdierne i praksis.

Unge i Beredskabet har i deres erfaringsbaserede antagelser formuleret, at de formoder, at de unge oplever, at det er nemmere at lære på grund af læringstilgangen og de klare krav, der stilles i fællesskabet og de konkrete undervisningsmetoder, der tager afsæt i 'leg til læring'. Ligesom Unge i Beredskabet også antager, at de unge identificerer sig med deres instruktører og kulturen og ønsker at få flere kompetencer og erfaringer inden for området, så de kan gøre en forskel for andre som frivillige.

Det står tydeligt frem i denne undersøgelse, at kadetterne oplever et stort udbytte af deres læring og omtaler undervisning og aktiviteter som sjove, spændende og interessante. Kadetterne tilskriver fællesskabet stor betydning og identificerer sig med kulturen og har derfor høj grad af motivation for at deltage. De unge fortæller om nye venskaber, og de stærke relationer, der knyttes blandt kadetterne, er også med til at styrke forbindelsen til fællesskabet. Det kan derfor overordnet antages, at de unge oplever læringstilgangen, rammerne og fællesskabet som meningsfulde i forhold til læring, og at de identificerer sig med kulturen. Men ikke konkret hvad de tilskriver betydningen af undervisningsmetoder og relationer til instruktører, og heller ikke om de ønsker at få flere kompetencer og erfaringer inden for området, så de kan gøre en forskel for andre som frivillige. Dette er opmærksomhedspunkter, der kan belyses i de følgende undersøgelser.

På panelmøderne arbejdede de unge med en fiktiv 'Rekrutteringskampagne', hvor de på baggrund af deres egne erfaringer skulle lave en plakat med anbefalinger til andre unge med arbejdsspørgsmålet; 'Du skal vælge at blive brandkadet fordi...?' og her stod det også klart, at de unge oplever fællesskabet som inkluderende og trygt at være en del af.

²⁰Afsnittet indeholder en erfaringsbaseret tolkning ud fra undersøgelsens observationer fra praksis, i forhold til arbejdskultur, unges identificering med kodeks og værdier og mekanismer omkring reproduktion.

²¹Kilde: Rabøl Hansen og Kinch Sohn – 'Brandmand, det er meget helte-agtigt'

SELVTILLID – SOM BRANDKADET FÅR DU SELVTILLID, SOM BETYDER NOGET I FORHOLD TIL, HVAD DU KAN OG HVAD DU GØR

De unge giver gennemgående udtryk for, at de har en oplevelse af at have fået større tillid til sig selv - altså selvtillid. De unges selvtillidsfølelse kommer særligt til udtryk i forhold til en oplevelse af at kunne mestre på nye måder, og at selvtilliden giver dem mulighed for at agere og gøre noget anderledes, end de gjorde før, de blev brandkadet. Særligt i forbindelse med når de skal være udadvendte i sociale og faglige sammenhænge, eksempelvis i skolen.

KADET – OM AT FØLE SIG MERE SIKKER I SKOLEN OG AT DET ER OK AT FEJLE

'Ja øh jeg startede med at være brandkadet, på grund af, øh fordi jeg gerne ville lære flere ting om det, og så har jeg skrevet at jeg er blevet mere sikker, på grund af at jeg i skolen ikke var så sikker og nogen gange slet ikke sagde noget, fordi jeg var bange for, at det var forkert, men nu er det bare sådan, okay jeg siger det bare, og så må det være forkert, hvis det er.'

KADET – OM MERE GÅPÅMOD I SOCIALE SAMMENHÆNGE

'Når jeg er sammen med venner, fra for eksempel fra... før jeg startede, hvad kan man sige, der var jeg den der 'lonely guy', der var meget for mig selv og havde det sådan lidt svært med andre folk. Og så, hvad kan man sige, der jeg blev færdig med kadet, der var jeg sådan, ja nu gør jeg det fandermer med mere gå på mod.'

KADET- OM AT FÅ RO TIL AT TÆNKE OG FINDE RETNING

'Øh altså før jeg kom ind i hele det her forløb her, var jeg heller ikke så god social, og jeg havde ikke rigtig nogen retning af hvor jeg ville hen, forbedrede mig heller ikke rigtig i dansk og matematik, og jeg havde heller ikke verdens bedste selvtillid og var meget urolig mentalt og havde mange tanker jeg ikke kunne få styr på, alt sådan nogle ting. Nu har jeg noget der 'knudrer' i hovedet, og det hjælper heller ikke på det. Men det er blevet meget bedre. Efter det (brandkadetforløb) har jeg fået en meget bedre forståelse, eksempelvis for folks mentale tilstand, f.eks. har jeg fået mere ro til at tænke, og det er nok dét, der har givet allermest, det er nok dét, der er det vigtigste. Og ellers er jeg blevet bedre til at planlægge, og ved hvad jeg vil, i hvilken retning jeg vil i.'

Kadetterne fortæller, at de i forbindelse med deres forløb som brandkadet oplever, at deres følelser om sig selv forandrer sig, men de oplever også, at deres forståelse for andre ændres. Særligt i forhold til at være opmærksom på og være nysgerrig på andres perspektiver. Det handler også om, hvordan den unge ser sig selv (sin position) i sociale og faglige fællesskaber, hvor kadetterne oplever, at de kan positionere sig på en anden måde end tidligere. På den måde kan erfaringerne som brandkadet være med til at ændre den unges narrativ om sig selv og sine egenskaber, som giver mulighed for at mestre noget på nye måder og en følelse af robusthed og sikkerhed i forhold til sig selv og andre. I de unges fortællinger handler det om at være en ung, der kan:

- Være mere selvsikker
- Være mere modig og tro på sig selv
- Bevare roen bedre og finde fokus i svære situationer
- Tage mere ansvar for sig selv

I forhold til det sociale handler det om fortællinger om at opleve sig selv på nye måder i sociale kontekster, og kommer til udtryk i en tro på og tillid til sig selv i forhold til, at man kan hjælpe andre og bedre navigere i sociale sammenhænge, der øger mulighederne for:

- At kunne hjælpe andre
- At være mere åben og social når jeg er sammen med andre
- At være bedre til at samarbejde med andre
- At være mere udadvendt i skolen

KADET – OM AT BLIVE BEDRE TIL AT SAMARBEJDE

'Men jeg er måske ikke så god til at samarbejde med andre og gå på kompromis. Så begyndte jeg at gå til brandkadet, fordi jeg gerne ville lære at kunne samarbejde med mange flere mennesker og egentlig på en eller anden måde også være mere selvstændig, fordi at jeg kan meget godt lide at lade mennesker gøre ting først og så selv gøre det bagefter og så gøre det rigtigt. Jeg var måske ikke så modig selv, øhm jeg har lært og er blevet ret god til at samarbejde med andre mennesker'

OPSAMLLENDE AFSNIT – BRANDKADET OG ØGET SELVTILLID

Den øgede selvtillid giver de unge en følelse af tro på sig selv og egne evner, som gør det muligt at handle på nye måder. Selvtillid som begreb²² er centralt i meget forskning, og der findes en række teoretiske definitioner, der skal forstås i forhold til, hvilken kontekst det anvendes i. I forskellige teoretiske retninger lægges der eksempelvis vægt på selvet som en forståelse af identitet (selvopfattelse) og tillid som en forståelse af følelser til sig selv. I en mere lineær forståelse skelnes mellem selvtillid og selvværd, hvor det handler om at selvtillid er tillid til egne kompetencer og andres tilskrivning af ens værd afføder en følelse af selvværd. Fælles for de forskellige psykologiske og sociale teorier er, at selvtillid skabes i relationer og sociale interaktioner. Selvtillid handler både om at få større fornemmelse af, hvem man *selv er*, og hvad man *kan* og at have *tillid til sig selv*. Med andre ord, så oplever de unge, at selvtilliden er katalysator i forhold til at lære sig selv bedre at kende, at man kan mestre udfordringer på nye måder, selvstændigt bruge sine kompetencer, aktivt indgå i sociale og faglige sammenhænge på nye måder og have positive forventninger til sig selv og andre. På den måde kan selvtilliden forstås som den grundlæggende forudsætning eller afsæt for de unges muligheder for at anvende nye strategier og mestre udfordringer på andre måder end tidligere.

Det er kompetencer, selvfølelser og handlinger, som også kendetegner faktorer²³, der er med til at skabe robusthed, eksempelvis selvtillid, og indgå i relationer og fællesskaber og have positive forventninger.

Robusthed²⁴ relaterer sig til andre fagbegreber inden for social og sundhedsområdet som eksempelvis resiliens, mestring, coping og empowerment. Samlet kan robusthed forstås som en række faktorer, der er beskyttende over for den enkelte, men også meget afgørende. Robusthed giver den enkelte mulighed for at kunne handle og klare udfordringer i livet. Robusthed skal ikke forstås som noget, man udvikler i situationer med problemer eller under livsvilkår, som man ikke kan klare, men snarere tværtimod. Man øger sin robusthed, når man netop får erfaringer med at klare udfordringer i livet²⁵. Brandkadetterne oplever netop dette i deres forløb, hvor de får mange erfaringer med at kunne klare udfordringer, at løse opgaver og føle sikkerhed i at man har kompetencer, der aktivt kan sættes i spil og en tryghed og tillid til at indgå i samarbejde med andre.

²²Kilde: Jerlang og Jerlang, 'Pædagogisk Psykologisk Opslagsbog'

²³Kilde: Poul Lundgaard Bak, 'Robusthed'

²⁴Begrebet robusthed er her forstået med inspiration fra overlæge Poul Lundgaard Bak, som står bag 'robusthedsprogrammet'.

²⁵Refleksioner og perspektiveringer er med afsæt i undersøgelsens observationer og erfaringer fra praksis i felten.

Unge i Beredskabet har i deres forandringsteori formuleret *øget selvtillid* som et effektmål, de ønsker, at man som brandkadet opnår. I kadetternes fortællinger er det signifikant, at de oplever, at der sker en væsentlig ændring i deres følelser omkring tillid²⁶ til sig selv.

Som brandkadet får du mere selvtillid og erfaringer med at indgå i forpligtende fællesskaber, som øger dine muligheder for at mestre udfordringer på nye måder.

Det er også en af Unge i Beredskabets erfaringsbaserede antagelser, at de formoder, at den styrkede selvtillid gør de unge mere robuste og resiliente i forhold til udfordringer i ungdomslivet.

Det er på baggrund af denne undersøgelse ikke muligt at fortælle i hvilket omfang de unges robusthed og/eller resiliens øges i forhold til udfordringer i ungdomslivet. Men i den forståelse af robusthed, som denne undersøgelse er inspireret af, er nogle af de afgørende faktorer²⁷ for at skabe robusthed blandt andet at udvikle selvtillid, at indgå i relationer, at have håb og positive forventninger til sig selv og andre.

Robusthed udvikles og øves i samspil og relation med andre, og er på den måde betinget af en social dimension. Set i det lys kan brandkadetforløbet forstås som arena med øvebaner, der giver kadetterne mulighed for at få erfaringer, der samlet kan styrke deres robusthed og dermed deres handlekompetencer i ungdomslivet.

Som brandkadet møder du mange øvebaner, og de unge får erfaringer, der kan være med til at styrke deres robusthed.

²⁶ Oplevelsen af at få øget selvtillid understøttes af de fortællinger, der i andre undersøgelser belyser dette. Blandt andet: 'Evaluering af projektet 'Gennem ild og vand'', Thorbjørn D. Poulsen, Århus Universitet og 'Projekt Brandkadet 2015 - Brandkadetter i Danmark' (Helle R. Hansen m.fl.) Dansk Pædagogisk Universitet

²⁷ I P. Lundgaards bog – 'Robusthed' refereres der til 10 faktorer, der skaber robusthed.

Egenskaber - som brandkadet får du nye værktøjskasser med dig

Kadetterne arbejdede på panelmøderne med at 'høste' deres erfaringer og kompetencer i øvelsen med at fylde deres 'rygsæk' med afsæt i deres oplevelser og læring fra deres brandkadetforløb. Med udgangspunkt i denne kortlægning af erfaringer og læring arbejdede kadetterne med at undersøge, hvor og hvordan disse kompetencer kom til udtryk på forskellige arenaer i deres liv, og hvilken betydning det har for dem. De unge nævner mange eksempler på, hvilke erfaringer og kompetencer man får med sig som brandkadet og kommer med mange konkrete fortællinger om betydningen af disse. For overblikkets skyld, er kadetternes oplevelse af hvilket udbytte, man får som brandkadet, inddelt i tre tematiserede øvelser 'værktøjskasser' med *faglige, sociale og personlige kompetencer*, som er de unges fortællinger om, hvad man får med sig i 'rygsækken' fra sit forløb som brandkadet. De forskellige kompetencer er naturligvis overlappende og pointer og dynamiske sammenhænge vil blive fremhævet løbende.

Værktøjskasse med faglige egenskaber

Et brandkadetforløb er en faglig uddannelse, hvor kadetterne får en række kompetencer indenfor det beredskabsfaglige. Det er tydeligt, at kadetterne oplever, at de får mange konkrete, reelle og brugbare faglige egenskaber med sig, og de er bevidste om, at dét, de har lært, kan anvendes i praksis. Flere af kadetterne fortæller om konkrete episoder, hvor de har brugt deres faglige viden og kompetencer i forbindelse med ulykker, brand og forebyggelse. Historier²⁸ som både er sket i familien, skolen, på arbejdspladsen, i fritiden med vennerne og ude i civilsamfundet, hvor de unge er trådt til og aktivt hjulpet og gjort en forskel. De af kadetterne, der ikke har oplevet dette, har en tydelig forestilling om og ligeledes en tro på, at de vil være kompetente til at kunne gøre en forskel. Eksempelvis i forbindelse med en person, der oplever hjertestop eller behov for førstehjælp.

På nettet findes der forskellige artikler fra lokale og nationale medier, der omhandler unge brandkadetter, der aktivt har gjort en forskel i forbindelse med brand og ulykker, og hvor de meget kompetent er trådt til og brugt deres faglige viden og kompetencer. Ligeså er det undersøgernes erfaring fra anekdoter og eksempler, hvor brandkadetinstruktører og brandkadetter fortæller om episoder, hvor kadetter har brugt deres faglige viden og erfaringer.

KADET – OM AT VÆRE SIKKER PÅ AT KUNNE BRUGE SINE FAGLIGE KOMPETENCER

'Øhm, der kan jeg bruge mine færdigheder, hvis der er et problem, der opstår, eller hvis en der får et hjertestop, eksempelvis hvis jeg står i et supermarked og en ældre får et hjertestop, så kan jeg jo gribe ind og give udvidet førstehjælp, og jeg kan også guide folk igennem det og fortælle dem, hvad de skal gøre på de forskellige punkter'

På panelmøderne var der kadetter, der refererede til konkrete situationer, hvor de havde anvendt deres kompetencer i forbindelse med ulykker og brand. Eksempelvis havde en brandkadet givet førstehjælp til en anden elev i skolen, guidet de voksne til, hvad de skulle gøre og talte med redningspersonalet, da de kom frem. En anden har i forbindelse med en brand ringet til alarmcentralen og givet dem informationer (identificeret hvilken type bygning, der brændte og vurderet status på tilstødende bygninger og brandens omfang), sikret andres sikkerhed på stedet og taget styringen i forhold til at sende folk ud på indfaldsveje, så udrykningskøretøjer nemt kunne finde vej.

Oplevelsen af at være kompetent til at handle giver en følelse af større tryghed og tillid til egen kunnen, som eksempelvis at kunne agere i stressede og svære situationer og at bevare roen på trods.

²⁸På nettet findes der forskellige artikler fra lokale og nationale medier, der omhandler unge brandkadetter, der aktivt har gjort en forskel i forbindelse med brand og ulykker, og hvor de meget kompetent er trådt til og brugt deres faglige viden og kompetencer. Ligeså er det undersøgernes erfaring fra anekdoter og eksempler, hvor brandkadetinstruktører og brandkadetter fortæller om episoder, hvor kadetter har brugt deres faglige viden og erfaringer.

KADET – OM AT BEVARE ROEN PÅ TRODS

'Man er blevet bedre til at hjælpe hinanden, fordi man kan holde sig i ro, hvis man bliver stresset, at man øh, har nogle andre midler øh ting man kan trække frem'

KADET – OM AT ÆNDRE TILGANG TIL STRESSEDE SITUATIONER

'Før i tiden var jeg sådan en meget sur person. Sådan voldeligt anlagt. Det er jeg ikke mere, altså ikke så meget som jeg var før. Jeg er blevet bedre til at håndtere stressede situationer'

KADET – OM AT TAGE ANSVAR OG GIVE AF SIG SELV I KORPSET

'Jamen øh da jeg startede i det der forløb i brandkadetterne, der havde jeg det svært i skolen, både socialt og fagligt og jeg, øh havde svært ved at hjælpe andre og få hjælp fra andre, øhm jeg havde det også svært med andre mennesker, det var noget der begyndte i de ældre klasser, øhm og så kan man sige, at da mit forløb var færdig efter 6 måneder, der blev jeg bedre til at lære, øh af andre og give fra mig selv, altså min viden videre og så til i dag hvor jeg står med et stort ansvar og hjælper til med at undervise, og hvad kan man sige, giver andre folk alt den viden jeg har videre'

Nedenstående er nogle af de mere konkrete faglige egenskaber, kadetterne fortæller, de har lært i deres uddannelse og øvelser i deres brandkadetkorps. Det er ikke alle kadetterne, der har tilegnet sig de nævnte faglige kompetencer, men de skal forstås som de generelle eksempler, de unge særligt nævnte i deres arbejde med 'Rygsæk-øvelsen' på panelmøderne.

- At give hjælp til andre
- At kunne betjene udstyr, stiger og slangeudlægning
- At kunne binde knob og bruge det arbejdsrelateret
- At slukke brænde (brandslukning) og have viden om brand
- At kunne yde Hjerte-Lunge-Redning
- At kunne røgdykke

Andre egenskaber og erfaringer, som kadetterne fremhævede, handler om, hvordan man opfører sig, og hvilken tilgang man har, når man samarbejder med andre i en faglig kontekst som brandkadetter.

- At kunne være disciplineret
- At kunne tage ansvar
- At kunne samarbejde og være social med andre
- At være modig
- At kunne bevare roen i stressede situationer
- At kommunikere til andre
- At kunne undervise og lære fra sig
- At lede andre

Flere af kadetterne fremhæver dét at kunne tage ansvar som en kompetence, de har fået styrket i deres forløb som brandkadetter.

Værktøjskasse med personlige egenskaber

De personlige egenskaber, man får erfaring med som brandkadet, handler om kendskabet og forståelsen af sig selv. Altså noget omkring, hvilke (nye) følelser og tanker man har om sig selv, men også hvordan de kommer til udtryk i, hvordan man forstår sig selv og handler i relation til andre. Herunder hvordan man mestrer udfordringer og svære situationer.

KADET – OM AT VÆLGE ANDRE STRATEGIER BLANDT VENNER

'Ja, jeg tager sådan bedre ansvar for mine handlinger og sådan. Før i tiden så hoppede jeg sådan meget med på toget, fx hvis mine venner gjorde noget dumt, så gik jeg med på det, men nu er jeg stoppet med det, for nu siger jeg nej, det er for dumt'

De unge fortæller, at man som brandkadet får mulighed for at lære sig selv bedre at kende, at man lærer at stole mere på sig selv og får større tillid til at være sig selv i samvær med andre unge, og man på den måde er mere åben og udadvendt. Dette bygger bro til en oplevelse af at være mere kompetent til at indgå i fællesskaber.

KADET – OM AT LÆRE SIG SELV AT KENDE I BRANDKADETKORPSET

'Udvikle egne kompetencer... at være sig selv, lære sig selv at kende, øh hvad hedder det, at lære af sig selv og andre'

KADET – OM AT FØLGE SIG MERE SIKKER I SAMVÆR MED ANDRE

'Jeg er blevet bedre til at snakke foran andre og åbne mig op. Jeg føler mig mere selvsikker'

Værktøjskasse med sociale egenskaber

De sociale egenskaber, man får med sig som brandkadet, handler om en oplevelse af at være bedre til at indgå i fællesskaber, både inden for beredskabet, men også på andre arenaer i ungdomslivet. Kadetterne giver klart udtryk for erfaringerne med at være mere kompetent i sociale sammenhænge, som er en oplevelse af at føle sig mere tryk i større grupper, og dét at turde at sige sine meninger, jf. selvtillidsfølelse og være i stand til at stole mere på andre, som gør, at man åbner sig mere op.

Andre egenskaber der bliver fremhævet er:

- At kunne tale om noget, der er svært
- At spørge om hjælp
- At kunne hjælpe andre
- At være bedre til at forstå andre.

Som brandkadet²⁹ er en del af hverdagens praksis, at du hjælper andre og får hjælp af andre til at løse opgaver, for de fleste opgaver i brandkadetkorpset er baseret på teamwork. Her har de enkelte individuelle ansvarsområder, som dynamisk betinger, at man samarbejder med andre kadetter og instruktører for at kunne løse opgaver. En del af arbejdsopgaverne, de unge arbejder med, og får kompetencer inden for, er funktioner, der øves i scenarier som ofte er virkelighedsnære i forhold til, hvad voksne professionelle brandfolk arbejder med, når de er på udrykning til redningsaktioner og/eller brandslukninger. Det kræver stor grad af tillid til sine kollegaer, hvor dét at vise og få tillid implicit er en del af arbejdskulturen og grundtanken i beredskaberne, og som dermed kommer til udtryk i en stor del af de unges praksis som brandkadet. Dette bliver illustreret ved brug af mottoet *'to mand ind, to mand ud'*, som er et udtryk, der ofte refereres til i forbindelse med det at *samarbejde og have tillid til sin makker*, både blandt kadetter, men også deres instruktører i hverdagen. Brandkadetter møder på den måde mange *'øvebaner'*, hvor tillid og samarbejde trænes og får mange erfaringer og gode oplevelser med at bidrage til at hjælpe andre og selv modtage hjælp, som ikke kun afføder kompetencer og læring om at samarbejde og tage medansvar, men også giver mulighed for at få nye strategier til at spørge andre om hjælp.

At forstå sig selv og andre bedre kommer til udtryk i en oplevelse af bedre at kunne forstå, hvad andre føler og har af udfordringer og behov, og at man kan have forskellige perspektiver og holdninger til en sag, hvilket giver mulighed for at navigere i adfærd og konflikter på en anden måde.

KADETTET – OM AT FORSTÅ ANDRE BEDRE

'Men efter det (brandkadetforløb) har jeg fået en meget bedre forståelse, eksempelvis for folks mentale tilstand...'

'At man kan se ting fra andres synspunkter, fordi man er så forskellige i alder og tankemæssigt'

'Jeg har skrevet det her med skole og studie, at det er blevet nemmere at se på en person og i vennekredse og sådan noget, at man kan se på en person, hvordan de har det, og så at det er nemmere at stoppe en konflikt, fordi man kan læse en person, og se hvordan de har det, hvis de er sure eller kede af det og så kan læse en person'

'Som sagt så kan jeg rumme flere personer, jeg kan snakke med flere mennesker, at forstå mennesker og at samarbejde med andre og øh bedre til at hjælpe folk og give dem den hjælp de har brug for'

²⁹ Afsnittet indeholder erfaringsbaseret refleksioner og perspektiver fra funktionen som konsulent for Unge I Beredskabet

OPSAMLLENDE AFSNIT – BRANDAKDET OG NYE VÆRKTØJSKASSER

I forhold til de faglige kompetencer, kadetterne fremhæver de lærer, er der en klar og samstemmende fortælling om, at dét man lærer af førstehjælp, brandslukning, håndtering af udstyr og forebyggelse, er kompetencer, som kan bruges alle steder i samfundet, hvor behov og brug for hjælp opstår. Kadetterne har en tydelig selvsikkerhed på, at de er kompetente til at gribe ind og gøre en forskel ved at bruge det, de har lært, og ligeså en motivation og lyst til at gøre en forskel. Set i et samfundsmæssigt perspektiv bidrager de unge med kompetencer, som både politisk, kulturelt og på individniveau tilskrives at have en vigtig betydning, altså egenskaber og funktioner, der bliver anerkendt som vigtige bidrag til vores alles tryghed og sikkerhed. Denne form for solidarisk anerkendelse giver de unge en selvværdsættelse i forhold til at kunne bidrage til et fællesskab, som ikke kun er baseret på deres praksis i beredskaberne, men også et mere overordnet samfundsmæssigt plan. De bliver ikke kun anerkendt for, de unikke individer de er, men særligt i forhold til deres funktioner og kvalifikationer, som gør det muligt at hjælpe andre og gøre en forskel, når andre i samfundet har brug for dem. Brandkadetterne er bevidste om, hvad de kan, identificerer sig som en del af beredskaberne og oplever, at anerkendelsen ikke kun kommer internt fra beredskabet (ledere, instruktører, andre kadetter og nære relationer), men også fra omverden. Eksempelvis til deres dimission, hvor der ofte er politikere, der holder tale, og til opvisninger og/eller hjælp ved arrangementer i lokalområdet, hvor den almindelige borger henvender sig med ros og tak. Anerkendelsen oplever de ligeledes, når de træder til og hjælper andre med deres kompetencer og oplever, at andre anerkender dem for at være en autoritet, som har særlige egenskaber, der er vigtige. Egenskaber som kulturelt bliver værdsat og tilskrevet som vigtige, og som brandkadet får du, med andres respons, anerkendelse for at bidrage med noget, der er vigtigt for alle i vores samfund.

Som brandkadet lærer du konkrete beredskabsfaglige kompetencer, som du kan anvende i praksis og dermed gøre en forskel for den enkelte.

At kunne spørge om hjælp er særligt svært, hvis man ikke har haft gode oplevelser med at vise tillid til andre og måske også har dårlige erfaringer med, at den hjælp man har søgt hos andre ikke ændrede de udfordringer³⁰, man har stået i. Eller måske skyldes det, som mange unge oplever i dag³¹, at det kan være skamfuldt ikke at kunne klare sig selv og efterleve nogle af samtidens idealer³², hvor individualiseringen dominerer de kulturelle fortællinger, hvor idealerne er, at man som ung skal kunne tage ansvar for sig selv, klare sig godt og præstere på alle ungdomslivets arenaer. Ungdomsforskere, der undersøger unges grundvilkår i deres samtid, har belyst, at mange unge er udfordret og bliver stresset af den kulturelle samtidsfortælling om, at det gode ungdomsliv er betinget af 'perfekthedsideal', der afspejles i omverdens og de unges forventninger til dem selv. Dette kommer til udtryk i en følelse af stor grad af selvansvar for at lykkedes i livet, hvor succeser fejres og deles på sociale medier, mens fiaskoer internaliseres og gemmes skamfuldt væk. Under disse præmisser kan nogle unge reagere ved at 'gemme' deres udfordringer, og måske ligefrem internalisere dem og tænke at det er deres ansvar, hvis de møder udfordringer, de ikke selv kan klare. På den måde bliver de 'diskrete problembærere'³³, hvilket fortæller noget om, at det kan være udfordrende at spotte den gruppe unge, for de udvikler mestringsstrategier, hvor de forsøger at håndtere udfordringer alene og bruger energi på at 'skjule' det for andre. Dette er naturligvis både udmattende og påvirker den unges trivsel over tid. At kunne spørge om hjælp er en vigtig forebyggende faktor i forhold til unges trivsel, for i alvorlige tilfælde er der risici for at opleve længerevarende mistrivsel eller endda psykiatrinære problemer, hvis den unge oplever belastninger over tid og ikke får støtte og hjælp til at klare udfordringer og ikke være alene.

³⁰ Alle brandkadetkorps arbejder med at inkludere unge og nogle af disse unge har oplevet udfordringer i deres mistrivsel i skolen og andre steder og har en sårbarhed med sig, som blandt andet kommer til udtryk i en usikkerhed i forhold til tillid og relationer.

³¹ Det er undersøgelsens erfaringer fra dialog med brandkadetter på UiB's Ungleder, hvor de undervises i modulet, 'Unge, udvikling og udfordringer i 2020', at de unge i forskellige grader kan genkende dette fra eget liv.

³² Kilde: Center for Ungdomsforskning og Vidensråd og forebyggelse

³³ Kilde: Ungdomspsykologen Ida Koch

Kadetterne³⁴ fortæller, at de har lært sig selv bedre at kende og formår at sprogliggøre sammenhænge mellem disse selvindsigter og nævne konkrete eksempler på, hvordan det kommer til udtryk i deres liv. Eksempelvis det at forstå sig selv og dermed sine følelser og tanker bedre. En fællesnævner, der bliver fremhævet i kadetternes fortælling, er også oplevelsen af at forstå andre bedre. Altså reflektere over og fornemme, hvad andre tænker og føler, og hvilke behov de har. At kunne tænke om sig selv og andre kaldes *mentalisering*³⁵, som hænger sammen med mere anvendte begreber som empati og selvindsigt, som er psykologiske, sociale og relationelle evner, der grundlægges i den tidlige barndom, særligt i kontakten med barnets nærmeste omsorgspersoner. Igennem hele livet øver vi os i at forstå os selv og andre, særligt forstå hinandens følelser, tanker, behov og motiv for adfærd, fordi det er en betingelse for dannelse af vores identitet og 'nøglen' til at få gode relationer og dermed indgå sociale og faglige fællesskaber.

Unge i Beredskabet har i deres forandringsteori formuleret et effektmål på kort sigt, hvor de formoder, at brandkadetter lærer at indgå i sociale relationer, og de unge fortæller samstemmende om en forandring i deres måde at indgå i relationer og sociale sammenhænge.

Som brandkadet³⁶ får du øvet og trænet dine evner til at mentalisere, og dette øger de unges muligheder for at forstå sig selv og andres følelser, tanker og handlinger, hvilket kan styrke de unges sociale kompetencer og dermed deres mestringsstrategier, herunder at blive bedre til at navigere og håndtere svære situationer og møde konflikter på nye måder. Disse strategier handler om evnen til at have en større grad af selvkontrol, eksempelvis at holde sig selv i ro, tænke sig om, være opmærksom på andres perspektiver og ændre sin tilgang til andre i sociale og faglige sammenhænge.

³⁴ Afsnittet tolkes ud fra undersøgernes egne perspektiver og erfaringer fra dialoger med kadetter og instruktører, samt observationer i forbindelse med uddannelser og aktiviteter med brandkadetter

³⁵ Mentalisering er en psykologisk teori og en terapeutisk praksis (Mentalisering baseret samtaleterapi - MBT), som særligt er blevet beskrevet og udviklet af Peter Fonagy (Psykolog, Ph.D i neuropsykologi og psykoanalytiker)

³⁶ Erfaringsbaseret perspektivering af empirien (temaerne, at forstå sig selv og andre bedre at kende) med afsæt i erfaringer fra undervisningssituationer og dialoger med brandkadetter, eksempelvis på Ungleder uddannelsen i UiB, hvor kadetterne blandt arbejder med analyse af sig selv og andre i konflikter og øvelser, ('Modellen af verden') der sigter imod at kadetterne sætter ord på, hvem de er (værdier, holdninger, motiver, undersøgende perspektiver på sig selv og andre som Ungleder) andre og omverden. Her tolket med inspiration fra mentaliseringsbegrebet.

TRANSFER – SOM BRANDKADET LÆRER DU TING, SOM DU KAN BRUGE I SKOLEN, BLANDT VENNER OG UDE I SAMFUNDET

I kadetternes fortællinger fremstår det tydeligt, at det de lærer som brandkadet tilskrives som brugbare kompetencer, der kan overføres til og anvendes på andre arealer i livet. Flere af kadetterne fortæller, at de føler sig mere selvsikre og har succeser fra deres brandkadetforløb og refererer til konkrete eksempler, hvor de nye erfaringer anvendes aktivt. Særligt i forhold til skolen, hvor det handler om at føle sig mere sikker, vælge nye strategier for at deltage i undervisningen, men også hvordan man tænker om sig selv og andre, og hvordan det kommer til udtryk i handlinger i skolens sociale og faglige kontekster. På det mere konkrete plan handler det om at kunne være i undervisningssituationer, deltage aktivt og 'være på'³⁷ i skolen og indgå i fællesskaber med andre elever.

KADET – OM AT GÅ TIL EN OPGAVE I SKOLEN

'I forhold til skolen har jeg det, at jeg er blevet bedre til at gå til en opgave og så stole på at jeg godt kan finde ud af den...'

KADET – OM AT TALE FORAN ANDRE I SKOLEN

'Øhm, jeg kan bruge det ved at snakke foran andre personer i skolen, fordi i starten var jeg ikke så god til det, før jeg startede til brandkadetter. Der brød jeg mere sammen, når jeg skulle sige noget'

KADET – OM AT VÆRE MERE ÅBEN OVERFOR VENNER I SKOLEN

'Øh, i skolen og sådan noget er jeg blevet mere åben overfor mine venner, og jeg er blevet mere sikker på at lave en opgave og så i min fritid og sådan noget er det sådan nemmere at sådan samarbejde, og jeg føler mig mere tryk i større grupper'

KADET – OM AT FØLGE SIG SIKKER OG RÆKKE HÅNDEN OP

'...jeg er blevet mere selvsikker i skolen. På et tidspunkt var jeg sådan hele tiden, jeg rakte aldrig hånden op, jeg sad bare sådan og prøvede at sige så lidt som muligt, og nu er jeg bare sådan mere fremme i det'

De positive oplevelser fra erfaringerne som brandkadet giver dem større tro på sig selv. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at de ikke er så bange for at fejle, og at de på den måde deltager mere i undervisningen og eksempelvis rækker hånden op og markerer eller laver oplæg foran andre.

³⁷Bjarne Wahlgren bruger begrebet identiske elementer for at forklare at transfer blandt andet sker, når man kan se sammenhænge mellem læringssituationen og anvendelsessituationen. Eksempelvis noget der er genkendeligt (identisk) fra samarbejdsøvelser i brandkadetregi til undervisning i skolen.

KADET – OM AT DELTAGE I UNDERVISNINGEN OG IKKE VÆRE BANGE FOR AT BEGÅ FEJL

'Ja øh jeg startede med at være brandkadet, på grund af, øh fordi jeg gerne ville lære flere ting om det, og så har jeg skrevet, at jeg er blevet mere sikker, på grund af at jeg i skolen ikke var så sikker og nogle gange slet ikke sagde noget, fordi jeg var bange for, at det var forkert, men nu er det bare sådan, okay jeg siger det bare, og så må det være forkert, hvis det er. Før i tiden sagde jeg det slet ikke'

KADET – OM IKKE AT VÆRE BANGE FOR AT RÆKKE HÅNDEN OP I SKOEN

'I skolen er jeg mere selvsikker og mere modig og åben og åhh.. er ikke bange for at række hånden op'

Denne oplevelse af sikkerhed og tryghed giver en anden tilgang til andre og en følelse af, at det er lettere at navigere i undervisningen og fællesskabet i skolen.

KADET – OM OPLEVELSEN AF STØRRE SAMMENHOLD I SKOLEN

'Øhm jeg må jo sige, at i skolen har jeg også haft nogle problemer, jeg har haft svært ved at få venner og øh, jeg har egentlig været outsideren i min klasse. Øhm, jeg har fået mere sammenhold, efter jeg har begyndte til brandkadet'

Dette afspejler sig også i de unges erfaringer med, hvordan de tænker og handler i deres relation til venner, hvor de oplever sig mindre generte, mindre usikre på sig selv og mindre optagede af, hvad andre tænker om dem, ligesom de har tillid til andre.

KADET – OM AT FINDE UD AF AT MAN KAN MANGE TING OG BRUGE DET I SKOLEN

'Jo, det med skole, øh halløj, halløj, øhm, man stoler mere på ens venner, når man er presset, og man er sådan blevet lidt bedre til at indgå i fællesskab, man stoler mere på sig selv, og det man kan. Og så øh, har det også en betydning, hvis man har det lidt svært i skolen, så er der rigtig mange ting, der kan hjælpe én, for man har fundet ud af, at der er ting (erfaring som brandkadet) man er rigtig god til...'

KADET – OM AT FØLE SIG GOD NOK SOM MAN ER

'Når jeg er sammen med mine venner, kan jeg være mig selv og ikke tænke på hvad de tænker, for jeg har fået en selvsikkerhed, og jeg er ligeglad med, hvad de tænker, for jeg er god nok, som jeg er, og så er det dem, der skal acceptere mig, og jeg skal ikke lave mig om for deres skyld'

KADET – OM AT TAGE EN PAUSE OG BARE KUNNE VÆRE SIG SELV

'Jeg er blevet mere rummelig og blevet bedre til, at det er ok at fejle, man skal ikke gøre alting rigtigt første gang, man kan lige tage en pause og bare kunne være sig selv'

Kadetterne fremhævede blandt andet også evnerne til at bevare roen i stressede situationer og samarbejde med andre.

KADET – OM AT TRÆDE TIL OG HJÆLPE PÅ DEN RIGTIGE MÅDE

'Og sådan noget som førstehjælp, det synes jeg har været en rigtig fed oplevelse. Der har jeg både fået det færdselsrelaterede og øh, det fire timers-hjertestop. Det er noget jeg bare kan bruge, hvis der sker noget. Så kan jeg træde til og hjælpe på den rigtige måde'

I afsnittet om 'faglige værktøjer' stod det tydeligt frem at kadetterne oplever, at de med deres faglige viden og kompetencer kan træde til og være en afgørende forskel i situationer, hvor folk har brug for førstehjælp eller hjælp i forbindelse med ulykker og brand.

**KADET – OM AT HOLDE HOVEDET KOLDT OG
FUNGERE PÅ EN ARBEJDSPLADS**

'Og andre steder kan jeg bruge mine færdigheder, når jeg er på arbejde, hvor jeg kan holde hovedet koldt, når vi har vores travle perioder og imødekomme andre.... Og hvis jeg ikke havde fået muligheden for at komme ind på det der brandkadet, tror jeg ikke, jeg kunne fungere på en arbejdsplads'

OPSAMLLENDE AFSNIT – BRANDKADET OG TRANSFER

At kunne oversætte og overføre viden og færdigheder fra en kontekst til en anden drejer sig om hvordan, kadetterne anvender deres viden og kompetencer fra deres brandkadetforløb i andre sammenhænge uden for beredskabet. Som tidligere nævnt kaldes denne proces også for transfer som betyder *'overføring af viden og kunnen fra en situation til en anden'* og opdeles i en *specifik og generel transfer*.

Den specifikke transfer er eksempelvis at kadetterne kan anvende deres faglige kompetencer som førstehjælp og brandslukning direkte fra deres læring og øvelser i beredskabet til alle steder i samfundet, hvor der er brug for dem. Så på trods af, at konteksten er forskellig, er der ligheder mellem hvordan kadetterne anvender deres kompetencer.

Den generelle transfer handler mere om, hvordan den mere abstrakte viden og kompetencer kan anvendes i en række forskellige scenarier og sammenhænge, der ikke umiddelbart ligner hinanden. Eksempelvis, hvordan kadetterne anvender deres erfaringer med at samarbejde, skabe relationer og at føle sig god nok i fællesskaber fra brandkadetkorps til andre arenaer som skolen.

Her fortæller kadetterne, hvordan deres erfaringer anvendes til at være mere åben over for andre elever (sociale handle-mønstre), forstå andre bedre (blik for andres perspektiver), giver nye strategier til at håndtere konflikter (mestring af udfordringer), større indsigt i hvordan man lærer bedst (deltagelse i undervisningen) og en anden oplevelse af sig selv (selvsikkerhed som skoleelev) i en skolekontekst.

Det kan måske synes som små forandringer, at de unge oplever at kunne række hånden op, være mindre bekymret for at fejle, have mere mod på at løse opgaver og samarbejde med eller tale foran andre.

Men det er helt afgørende kompetencer at have som skoleelev, for det er betingelser for at kunne deltage i undervisningen og dermed opnå læring og udvikling og kvalificere, eller i sidste ende gøre det muligt at bestå folkeskoleeksamen. I skolen er det kompetencer, der anvendes i praksis hver dag og læres i den pædagogiske og didaktiske tilgang, de unge møder i undervisningen, som blandt andet er tilrettelagt ud fra, at eleverne netop opnår disse evner. På den måde er kompetencerne betingelsen for at kunne deltage og samtidig opnå læringsmål. Kompetencerne afspejler også målsætninger, som eleverne normativt og formelt bliver vurderet på i skolen, for elevers tilgang til og deltagelsesgrad i undervisningen og fællesskabet er noget der 'måles', i form af respons fra skolen, eksempelvis feedback fra lærer, karaktergivning eller uddannelsesparathedsvurdering. En del³⁸ af de unge fortæller om udfordringer med at indgå i en skolekontekst og har mange negative erfaringer med det at være skoleelev. Særligt i forhold til at indgå i relationer, fællesskaber og deltage i undervisningen. Hvis det er muligt for dem at overføre erfaringer fra korps til skolen, vil det øge deres muligheder for at få gode oplevelser, der kan være med til, på sigt, at skabe nye og positive erfaringer i skolen.

Unge i Beredskabet har i deres forandringsteori formuleret, at et af deres effektmål på mellemlangt sigt er, at de unge får succesoplevelser i skolen, og de i forbindelse med deres brandkadetuddannelse skal tilføres flere uddannelsesmæssige kompetencer.

De har ligeledes en erfaringsbaseret antagelse om, at de unge formår at overføre læring fra brandkadetkorps til andre ungearenaer, såsom skole, fritid og peer's fællesskaber, og i *spørgsmål til det ubekendte* er de nysgerrige på, om de unge bliver bedre til at danne relationer uden for beredskabet efter endt uddannelse som brandkadet.

³⁸ Det er undersøgernes erfaring, at en del af kadetterne oplever udfordringer i skolen, og at de to læringsarenaer (korps vs. skolen) opleves som meget forskellige af de unge. De kan opleve at fungere godt i den mere praksisorienterede læringsramme i brandkadetkorps, hvor de får erfaringer og kompetencer, der er brugbare og meningsfulde at kunne anvende i en skolekontekst. På de to panelmøder var der ligeledes kadetter der refererede til at det var udfordrende at gå i skole, og det var en anden oplevelse i forhold til undervisning i korps.

Der er en tydelig fællesnævner i kadetternes fortællinger om, at de har erfaringer med at kompetencer, de lærer som brandkadet, kan anvendes i skolen og er med til at ændre deres adfærd og deltagelse i skolen. Dét at turde at fejle, tale foran andre eller turde række hånden op, kan tilskrives succesoplevelser, specielt når de står i kontrast til elevernes tidligere oplevelser med at deltage i skolen. Det er ikke kun et spørgsmål om, hvad kadetten *ved og kan*, men også *hvem de er, og hvem de bliver*, når de indgår i samspil på nye måder med andre på skolen. Eller sagt på en anden måde, hvis de unges oplevelser, tanker og følelser om sig selv som skoleelev forandres over tid og bliver til nye handlemønstre i skolehverdagen, kan den læring kadetterne opnår og overfører til skolekonteksten være identitetsændrende. Når denne ændring af adfærd identificeres af andre og deres blik på den unge også ændres, understøtter det muligheden for at skabe nye narrativer omkring den unge som skoleelev. Disse positive oplevelser og nye erfaringer i skolen kan være afsæt til at opnå flere uddannelsesmæssige kompetencer, der kan anvendes her og nu, men også i et fremadrettet perspektiv i forhold til den unges tilgange til læring og uddannelse generelt.

Som brandkadet får man kompetencer, der kan overføres til en skolekontekst, og som øger de unges deltagelsesmuligheder i undervisningen og fællesskabet.

Det er ikke kun i skolesammenhæng, at kadetterne oplever, at de kan anvende deres kompetencer, men også blandt venner, på job og i familien. I de unges fortællinger nævnes eksempler på, at det er nemmere at indgå i fællesskaber, løse konflikter blandt venner, bevare roen på jobbet og være mere nærværende i familien. De unges ændringer i mestringsstrategier styrker deres sociale kompetencer og kommer også til udtryk i den unges adfærd og positionering i fællesskaber uden for beredskabet. Disse ændringer må vurderes at øge de unges muligheder for også at danne relationer generelt, hvilket er et tema, kadetterne ikke konkret taler frem, men i højere grad fortæller de om en oplevelse af at være mere åben og udadvendt, have større gåpåmod og sikkerhed i relation til andre.

FORANDRINGER – SOM BRANDKADET FÅR ANDRE ØJE PÅ FORANDRINGERNE HOS DIG

På panelmøderne arbejdede kadetterne med en model og øvelse, hvor kadetterne gik på opdagelse i, hvad andre har fået øje på, at der er sket af forandringer hos de unge. Disse andre er i denne undersøgelse betegnet som 'vidner', som alle er i relation til de unge og en del af deres livsverdner. Det står tydeligt frem, at kadetterne kan nævne personer omkring dem og koble dem på oplevede begivenheder og konkrete eksempler, hvor andre har haft blik for de ændringer, der er sket med dem, deres nye kompetencer, mestringsstrategier og adfærdsmønstre, der kommer til udtryk på nye måder i relationen og andre sammenhænge, eksempelvis familien eller skolen. 'Vidnerne' er særligt skolelærere, forældre, venner, instruktører og kadetter fra de unges brandkadetkorps.

I fortællinger omkring skolelærere³⁹ handler det om, at de har fået øje på, at kadetten har ændret sin adfærd i sociale sammenhænge og elevens tilgang til undervisningen.

KADETTETTER – OM HVAD LÆRER HAR FÅET ØJE PÅ

'Min lærer siger, at jeg er meget mere social og ikke trækker mig så meget mere...'

'Min lærer siger, at jeg er mere engageret'

'Øh, min lærer, eller min gamle lærer, hun synes, det var meget godt, at jeg startede, og så kunne jeg begynde at tage ansvar. At øh hun har sagt, ja..hvad hedder det, at hun bare kan give mig en opgave, og så at jeg ikke bare er sådan åh neeej. Jeg reagerer på en anden måde nu'

KADETTETTER – OM HVAD FORLÆDRE HAR FÅET ØJE PÅ AF FORANDRINGER⁴⁰

'Mine forældre og ja, øh min familie og sådan noget siger at jeg er aktiv og involveret og sådan noget, mere ansvarlig og hvad hedder det, øh at jeg er mere tilstede i samtaler og øh at jeg er modig...'

'Og så sådan noget med, så er det også godt, at jeg hjælper min lillesøster, sådan nogen ting'

'Mine forældre har også sagt, at jeg er blevet gladere og mere åben'

I kadetternes oplevelser med hvad forældre er opmærksomme på, handler det om, at de har fået øje på ændringer i deres barns måde at agere i familierelationer. Derudover er det tydeligt, at kadetterne oplever, at deres forældre er stolte af dem.

³⁹I TV 2 Øst programserie, 'Brandkadetterne' interviewes lærere til kadetter. Lærerne i programmet bevidner at de kan se en stor forskel hos deres elev og en af lærerne fortæller eksempelvis: 'Fra at være en meget stille og tilbagetrukket pige, har jeg oplevet at hendes selvværd er blevet væsentlig højere, hun er glad og udstråler større glæde' om en af sine elever i et før- og efterperspektiv.

KADETTETTER – OM STOLTE FORÆLDRE

'Og mine forældre de synes, de er sådan rigtig glade for, sådan at jeg går til noget, og de er også meget stolte af det, de mener, at der ikke er så mange unge, der gider at tage sådan et ansvar og sådan noget'

'...min mor er stolt af, at jeg har nået så langt, som jeg er, og at jeg går så meget op i noget'

'Øh.. ja og min familie og mine forældre synes også, jeg er rigtig sej og virkelig god til det og er stolte af mig'

KADETTETTER – OM HVAD VENNERNE MENER

'...mine venner er rigtig glade for at jeg går op i noget og har det der fællesskab derude'

'Og mine venner synes bare det er sejt'

I fortællinger omkring hvad venner har fået øje på, handler det om at de er glade på kadettens vegne, at de har fået en interesse, der giver mening og at de er blevet en del af et fællesskab.

KADETTETTER – OM HVAD ANDRE KADETTETTER OG INSTRUKTØRER HAR FÅET ØJE PÅ

'De andre kollegaer, de synes også jeg har udviklet mig, fx hvordan jeg er og sådan noget, øhm.. lidt mere moden agtig'

'Og mine instruktører de roser mig meget, øhm grunden, øh fordi jeg gør så mange gode ting, synes jeg i hvert tilfald selv, det synes de også'

'Og min instruktør siger, at jeg er mere villig til at gøre ting, og at jeg er gladere, mere åben og ikke så genert'

'Ja.. og så de andre kadetter, de siger, at jeg er blevet mere hjælpsom. Og så instruktørerne, de siger, at det er gode fremskridt'

'Øh, ja, øhm..Instruktøren har sagt, at jeg bare havde styr på mine ting, og jeg var der for de andre kadetter, øh at de godt kan lide, at man er der for dem, nede på deres niveau i stedet for nogle voksne, fordi de ikke forstår dem altid'

I forbindelse med hvad andre i brandkadetkorpset har fået øje på, handler det om, at de kan se, at den unge har udviklet sig som brandkadet, både fagligt, socialt og personligt.

⁴⁰ I TV 2 Øst programserie, 'Brandkadetterne' interviewes forældre til kadetter, som fortæller at de oplever en større glæde hos deres børn, nye strategier til at håndtere udfordringer, større ansvar i hverdagen og øget selvtillid.

OPSAMLLENDE AFSNIT – BRANDAKDET OG FORANDRINGER

Det har stor betydning for os, at andre ser, hvilke forandringer vi gennemgår, og særligt når det er vigtige personer i vores liv, der får øje på det. Deres funktion som vidner er med til at skabe nye selvopfattelser hos de unge og forstærke nye fortællinger om den unge i relationen til andre i fællesskaber.

Det er blandt andet via andres blik, at vi forstår os selv og derfor også andres fortællinger om os, der er med til at tydeliggøre forandringer i vores liv. Vidners⁴¹ respons på kadetterne er med til at styrke deres selvtillid og skærpe deres bevidsthed om forandringernes udtryk og betydning. Det understøtter fortællingerne om, at de unge har udviklet sig og fået nye kompetencer, som påvirker de unges selvopfattelser og dermed er med til at forandre deres eget selvbillede. Vidnerne er derfor vigtige og betydningsfulde i forhold til kadetternes udvikling og kan være med til at forstørre den unges forandringer, styrker, succeser, strategier, kompetencer og være med til at skabe positive og proaktive fortællinger om den unge, som er med til at fastholde og forstærke den unges læring.

Et af Unge i Beredskabets *spørgsmål til ubekendte* sigter mod at få mere viden om, hvorvidt primære personer rundt om de unge bemærker de unges udvikling og forandringer i forbindelse med deres forløb som brandkadetter og tilknytning til beredskabet. I kadetternes fortællinger er det tydeligt, at de kan identificere, hvad andre har sagt og fået øje på og koble dem på konkrete oplevelser.

Som brandkadet bemærker både dine forældre, venner, lærere, instruktører og andre kadetter din udvikling, som de særligt får øje på i dine handlinger (nye handle-mønstre i skole og familien) og humør (ændrede stemninger), men også opbakning og stolthed over, at du er brandkadet.

⁴¹Michael White (Australien) er grundlægger af den narrative metode indenfor terapi og socialt arbejde. I sin terapeutiske praksis arbejdede han blandt andet med at inddrage vidner, som 'publikum' (forældre, venner og andre betydningsfulde relationer) i terapiforløb med børn, som han aktivt inddrog fordi deres spørgsmål, respons og anerkendelse på børnenes fortællinger (deres sproglig – og billedliggørelse af oplevelser og forståelse om dem selv og verden), havde en tydelig indvirkning på børns udvikling og var en måde at fastholde og 'udvide' forandringerne. Michael White fik i sit arbejde en dyb forståelse for i hvor høj grad menneskets personlige narrativer videreudvikles i relation til betydningsfulde andre og vidner til børnene spillede derfor en stor rolle i børnenes udvikling (Michael White, s.186)

KONKLUSION

Undersøgelsen har ud fra de unges fortællinger om oplevelser, erfaringer og læring undersøgt, hvilket udbytte man får som kadet, når man deltager i et brandkadetforløb og bliver tilknyttet et fællesskab i beredskabet. Undersøgelsen viser, at de unge i stor grad oplever, at de får mange erfaringer og kompetencer med fra deres forløb som brandkadet, og nedenstående er en opsummering af undersøgelsens resultater, som afspejler, hvilket udbytte man som brandkadet får med sig.

- 🔥 Som brandkadet bliver du en del af et inkluderende fællesskab, hvor der er plads til at være dig selv
- 🔥 Som brandkadet får du mere selvtillid, hvilket giver dig mulighed for at føle dig mere tryk i fællesskaber og mestre udfordringer på nye måder
- 🔥 Som brandkadet lærer du konkrete beredskabsfaglige kompetencer, som du kan anvende i praksis til at gøre en forskel for den enkelte
- 🔥 Som brandkadet får du kompetencer, du kan anvende i skolen, og som er med til at øge dine deltagelsesmuligheder
- 🔥 Som brandkadet møder du mange 'øvebaner', hvor du kan træne din robusthed, og du får erfaringer, der kan være med til at styrke din robusthed
- 🔥 Som brandkadet lærer du dig selv bedre at kende og får større forståelse for dig selv og dine handlinger
- 🔥 Som brandkadet får du flere erfaringer med at navigere og håndtere svære situationer og møde konflikter på nye måder
- 🔥 Som brandkadet bliver du bedre til at spørge om hjælp og hjælpe andre
- 🔥 Som brandkadet bemærker både dine forældre, venner, lærere, instruktører og andre kadetter din udvikling, som de særligt får øje på i dine handlinger (nye handlemønstre i skole og familien) og humør (ændrede stemninger), men også opbakning og stolthed over at du er brandkadet
- 🔥 Som brandkadet får du øvet og trænet dine evner til at mentalisere, hvilket øger dine muligheder for at forstå dig selv og andres følelser, tanker og handlinger.

Brandkadetterne fortæller, at et brandkadetkorps er et inkluderende fællesskab, hvor man får mulighed for at skabe relationer og en følelse af at høre til og at kunne være sig selv. At blive en del af korpset giver de unge adgang til at få nye venner, blive en del af et fællesskab de kan identificere sig med, og som giver en oplevelse af ikke at være alene. Særligt står det frem, at de unge oplever, at relationerne er nære og bliver sammenlignet med *en familie* og dens sociale og følelsesmæssige systemer og forhold, som sammenhold, nære relationer og tillid, og at der altid er hjælp at hente. Det er derfor ikke kun det faglige, der binder de unge sammen, men i høj grad også relationerne og tilknytningen til fællesskabet. Den stærke tilknytning til og identificering med fællesskabet har mange gevinster for den unge, men vil i tilfælde, hvor kadetten af forskellige årsager skulle blive ekskluderet fra korpset, indebære risiko for at den unge vil opleve en stort tab af identitet, tilhørsforhold og betydningsfulde relationer. Et sådan brud ville kunne medføre en krise og risici for mistrivsel, hvor den unge vil føle sorg og tvivl. Særligt vil det være sårbart for de kadetter, som mistrives, og som bærer på historier fra deres ungdomsliv om, at det har været svært at få adgang til fællesskaber. Det kan være unge, som måske tidligere har oplevet at blive ekskluderet fra fællesskaber, og som derfor er udfordret med tillid til sig selv og andre. Eller unge som ikke har andre fællesskaber eller nære relationer, og derfor står alene om at håndtere udfordringer. Her vil en eksklusion fra brandkadetkorpset være særligt sårbart og opleves som en stor belastning, der uden hjælp kan føre til øget mistrivsel.

Kadetterne giver gennemgående udtryk for at deres selvtillid, selvforståelse og blik på andre ændrer sig på baggrund af deres oplevelser og erfaringer fra fællesskabet med kadetter og instruktører. Ændringerne handler om andre måder at *være sig selv på* i sociale og relationelle sammenhænge, som giver den unge nye handlemuligheder eller mestringsstrategier, som kommer til udtryk i deres adfærd. Det er fortællinger om erfaringer, der giver selvtillid, som skaber forandringer i måden at være social sammen med venner og familie, måden at håndtere konflikter eller måden at deltage i undervisningen i skolen. Brandkadetterne oplever, at de får mange forskellige personlige, sociale og faglige kompetencer med sig fra deres forløb i korpset og erfarer også, at nogle af dem kan anvendes på andre arenaer i ungdomslivet.

I forhold til deres faglige kompetencer har brandkadetterne en klar oplevelse af og selvsikkerhed i, at de kan træde til ved ulykker eller brand og gøre en forskel med deres viden og kunnen, hvor som helst der skulle være brug for det, og at de er motiverede for at gøre en forskel. Som brandkadet lærer de unge konkrete beredskabsfaglige kompetencer, som de føler sig sikre på at kunne anvende i praksis og dermed være i stand til at gøre en forskel.

De unge giver også udtryk for, at de oplever, at de kan anvende erfaringerne fra deres brandkadetforløb i skolen, hvor det handler om at føle sig mere selvsikker og mindre bange for at fejle, men også meget centralt at turde række hånden op, turde tale foran andre og være mere åben over for andre. Det er gennemgående, at kadetterne oplever, at de anvender erfaringerne fra brandkadetkorpset i en skolekontekst og bruger kompetencer, der er med til at øge deres deltagelse i undervisningen og fællesskabet.

De personlige og sociale kompetencer handler generelt om, at man som brandkadet lærer sig selv bedre at kende og oplever nye positive selvfølelser, der giver større tro på sig selv og tillid til andre, hvilket styrker de unges muligheder for at indgå og navigere i faglige og sociale kontekster, også når de møder udfordringer. De unge oplever at have fået flere erfaringer med at håndtere svære situationer, eksempelvis i form af en større grad af selvkontrol, at kunne holde sig selv i ro og tænke sig om. Det viser sig også ved at ændre sin tilgang til andre og opleve, at det er blevet nemmere at spørge om hjælp og hjælpe andre.

Brandkadetterne får mange erfaringer med at kunne klare udfordringer, at løse opgaver og føle sikkerhed i, at de har kompetencer, der aktivt kan sættes i spil og en tryghed og tillid til at samarbejde og indgå i fællesskab med andre. Det er faktorer og forhold, der er betydningsfulde i forhold til at styrke robusthed, og i det perspektiv kan brandkadetforløbet forstås som en arena med forskellige øvebaner, der giver kadetterne erfaringer, der netop kan være med til at styrke deres robusthed.

Kadetterne fortæller, at de er opmærksomme på, at andre omkring dem også bemærker deres udvikling. Eksempelvis lærere eller forældre, hvor det særligt er den unges nye handlemønstre i skolen og familien, samt humør og stemning omkring den unge, der er ændret. Og så oplever de unge opbakning til og en følelse af at andre er stolte over eller har respekt for, at de er brandkadetter.

Med afsæt i kadetternes 'oplevelsesdimension' har vi med denne undersøgelse fået indblik i de unges oplevelser, tanker, følelser og læring om sig selv som brandkadet. I et brandkadetkorps oplever de unge at få konkrete beredskabsmæssige kompetencer, som de lærer i en brandmandsfaglige kontekst i samarbejde med voksne brandfolk og andre kadetter. Men kadetterne får også mange andre erfaringer og kompetencer, som er med til at ændre deres selvfølelse, give større selvforståelse, få nye perspektiver på andre og omverden, som samlet styrker muligheden for at navigere på nye måder i ungdomslivet. Brandkadetkorpset er derfor meget mere end en beredskabsfaglig uddannelse, men også en betydningsfuld arena for unges identitetsudvikling og generelle dannelse.

HVAD HAR DENNE UNDERSØGELSE IKKE FÅET BELYST TILSTRÆKKELIGT?

I forhold til Unge i Beredskabets erfaringsbaserede antagelser og spørgsmål til det ubekendte, samt deres forandringsteori, er der temaer, som undersøgelsen ikke får belyst tilstrækkeligt.

Det er opmærksomhedspunkter, som kan undersøges yderligere i undersøgelsens del 2 og 3.

- 🔥 Undersøgelsen har ikke interviewet vidner omkring de unge (forældre, skolelærere og instruktører) og undersøgt, hvad de får øje på af forandringer, og hvilken betydning de tilskriver forandringerne. Undersøgelsen mangler derfor flere perspektiver til at kunne belyse om primære personer omkring de unge bemærker, om de unge udvikler sig, og særligt hvordan udviklingen kommer til udtryk, samt hvilken betydning det har for den unge.
- 🔥 De unges oplevelser med undervisning og læring i forhold til de konkrete undervisningstilgange og metoder, samt relation til og identifikation med brandkadetinstruktører, og om de unge oplever undervisningen på brandstationen som et trygt læringsrum, bliver ikke belyst tilstrækkeligt. Heller ikke om de unge ønsker at få flere kompetencer og erfaringer inden for beredskabet og deres valg om at lave frivilligt arbejde, eller hvorfor nogle unge ønsker at blive brandmænd er blevet undersøgt.
- 🔥 På baggrund af de unges fortællinger og undersøgelsens konklusioner er der tendenser, der peger i retning af, at et forløb som brandkadet giver de unge mulighed for at blive mere robuste og resiliente i forhold til udfordringer i ungdomslivet. Som undersøgelsens resultater viser, er der en åbenlys sammenhæng mellem kadetternes nye kompetencer og erfaringer, og de faktorer, der skaber robusthed. Undersøgelsen får dog ikke påvist i hvilken grad og omfang, det påvirker de unges evner til at håndtere udfordringer i ungdomslivet.
- 🔥 I forhold til Unge i Beredskabets forandringsteori og de formulerede effektmål på kort og mellemlang sigt, er følgende mål ikke blevet tilstrækkelig belyst i denne undersøgelse: de unge får et fritidsjob, de unge forbliver i fællesskabet i beredskabet, samt om de unge bidrager til at uddanne nye brandkadetter.

ANBEFALINGER TIL UNGE I BEREDSKABET

Skab muligheder for træning i transfer

Undersøgelsens resultater viser, at der er store muligheder for at bruge sine kompetencer fra brandkadetforløb på andre arenaer i ungdomslivet. Det vil derfor give god mening, hvis man i brandkadetkorps hjælper og understøtter de unges refleksioner omkring hvordan, hvornår og hvor kompetencerne kan anvendes, og hvilken betydning det har for den unges liv i forhold til trivsel og robusthed. Dette fokus på 'træning i transfer', vil give de unge muligheder for at få større bevidsthed om, hvordan deres kompetencer kan anvendes på andre arenaer end beredskabet og dermed øge mulighederne for, at de unge aktivt kan bruge deres egenskaber i hverdagen, eksempelvis i skolen. Inspiration til at arbejde med disse temaer kunne også være et udviklingspunkt til Unge i Beredskabets uddannelser til instruktører og kadetter, hvor det kan udvikles og være et indholdstema på deres UngLeder, hjælpeinstruktør og brandkadet-instruktøruddannelser. På den måde vil det give mulighed for at rammesætte og kvalificere praksis omkring faciliteringen af de unges arbejde med at sprogliggøre og skabe større bevidsthed om deres kompetencer og deres betydning, og dermed 'forstørre' og styrke til at overføre deres kompetencer fra brandkadetkorpset til andre domæner.

Inddrag de unges perspektiver – de er eksperter i at være unge og brandkadetter⁴²

De unge har en stor viden og erfaring med, hvad der er vigtigt for unge i forhold til, hvad der skaber gode fællesskaber og trivsel, hvad god læring er, hvad en god kollega er, hvad en god instruktør er, hvad man har brug for af hjælp i konflikter og mange andre ekspertperspektiver. Erfaringer fra Unge i Beredskabet viser, at de unge meget gerne vil bidrage og dele deres fortællinger, og at de deltager aktivt og generøst med stort engagement. Der er stort potentiale i at bruge de unge som eksperter og eksempelvis spørge dem til råds, inddrage dem i udvikling af aktiviteter og undervisningsmetoder og sociale 'beredskaber', i forhold til hvad der skaber trivsel, og hvad man kan gøre, hvis der er konflikter. At inddrage de unge som eksperter er ikke kun en mulighed for at få kvalificeret og udviklet indhold og strukturer i et korps set i 'ungehøjde', det er også en 'øvebane', hvor kadetterne selv får noget ud af at deltage. Eksempelvis nye perspektiver på dem selv og indblik i og forståelse for andres perspektiver, ny viden og indsigt, en oplevelse af at kunne bidrage og tage medansvar, samt få erfaringer med at samarbejde, udvikle og have indflydelse i fællesskabet. En mulighed kunne være at etablere ungeekspertpaneler i korpset og aktivt inddrage kadetterne som en ressource i udvikling og kvalificering af korpsets indhold og aktiviteter. Et panel af unge kan eksempelvis faciliteres med nogle af de metodiske tilgange, som denne undersøgelse har anvendt med teambaserede samarbejdsøvelser, hvor de unge kan gå på opdagelse i deres oplevelser og erfaringer, og perspektivere dem i forhold til de emner, der undersøges i panelet.

⁴²Se bilag 2 for inspiration til afholdelse af ungeekspertpanel

Byg bro mellem skole og brandkadetkorps – og omvendt

Kadetterne giver gennemgående udtryk for, at de oplever at deres erfaringer og kompetencer kan anvendes i skolen, og at lærere får øje på, at de unge agerer anderledes i undervisnings-situationer. En del af de unge har udfordringer med at indgå i en skolekontekst og har mange negative erfaringer med dét at være skoleelev. Særligt i forhold til at indgå i fællesskaber og deltage i undervisningen. Kadetterne fortæller om forandringer i skolen, og de unge giver udtryk for, at de oplever større selvtillid og bruger erfaringer fra deres forløb som brandkadet til at navigere socialt på nye måder, deltage mere aktivt i skolen og have en større tryghed. Kompetencer, som er vigtige og afgørende i forhold til at deltage i skolen, og som er betydningsfulde på sigt i forhold til fremtidig skoletrivsel og uddannelsesmuligheder. Der er derfor meget på spil, og med de unges meningsfulde erfaringer om, at det man lærer som brandkadet også kan bruges i skolen, er det oplagt at tænke i, hvordan man kan 'bygge bro' mellem læringen fra 'kadet til skoleelev'. Dette kunne være ved at være opmærksom på, hvordan man kan hjælpe den unge (jf. anbefaling om at sætte fokus på 'Træning i transfer') med at blive mere bevidst om dette, men også skabe nogle aktiviteter, der understøtter den unges mulighed for at udvikle og anvende sine egenskaber og erfaringer fra brandkadetforløbet til skolesammenhænge. Det kunne eksempelvis være ved, at lærer og elev sammen talte om den unges kompetencer og styrker, og hvordan de kan anvendes i skolen, men også hvad læreren kan gøre for at hjælpe og støtte (pædagogiske tilgange, strukturelle tilpasninger), så det ikke bliver en individuel mission, men et samarbejde mellem lærer og elev. Andre tiltag kunne være at invitere lærere på besøg i beredskabet og få mulighed for at besøge den unge på deres domæne (hvor de er eksperter) og få indtryk og oplevelser, der kan inspirere til dialog og muligheder for fælles reference at tale ud fra i en skolekontekst i en lærer-elev kontekst, eksempelvis til en undervisning, aktivitet eller dimission. Det kunne også være den anden vej, hvor kadetten, eventuel med sin instruktør eller andre kadetter, lavede en aktivitet på skolen (oplæg, øvelse, undervisning).

Alle kadetter får efter endt uddannelse et uddannelsesbevis eller diplom og mange får også en 'evaluering' af deres instruktør, som er en kvalitativ udtalelse og til tider også en vurdering af de unges udvikling af specifikke kompetencer, der reflekterer brandmandskodekset. Ligesom mange brandkadetkorps også arbejder med, at de unge 'evaluerer' deres eget udbytte. Disse 'out-puts' vil være vigtig og relevant viden at videreformidle til lærere, for de indeholder muligheder for, at læreren kan blive inspireret til, hvordan han/hun kan hjælpe eleven med at anvende erfaringerne i skolen, og på den måde skabe bedre skoleoplevelser og læring for eleven. Det ville også være interessant at tænke i et mere formaliseret samarbejde mellem brandkadetkorps og skoler, hvor det eksempelvis kunne være et linjefag for udskolings elever, og man kunne sammentænke de to læringsarenaer og udvikle fælles dynamiske øvebaner for læring, der kan styrke de unges generelle kompetencer. Ligesom der også vil være muligheder for at kombinere andre skolefag med det brandmandsfaglige, som eksempelvis fysik, kemi og matematik anvendt i praksis som kadet. Der vil måske særligt være et potentiale for elever, der ikke trives i mere formelle skoleformer og af forskellige årsager også kan have svært ved at deltage i undervisningen eller have faglige udfordringer. Det vil ikke kun give inspiration til skolen (lærere) i forhold til nye meningsfulde pædagogiske og didaktiske greb, der understøtter elevens læring og udvikling, men også en mulighed for at se nye perspektiver på de unges læring, udfordringer og styrker i en skolekontekst.

Styrk praksis omkring eksklusion af unge

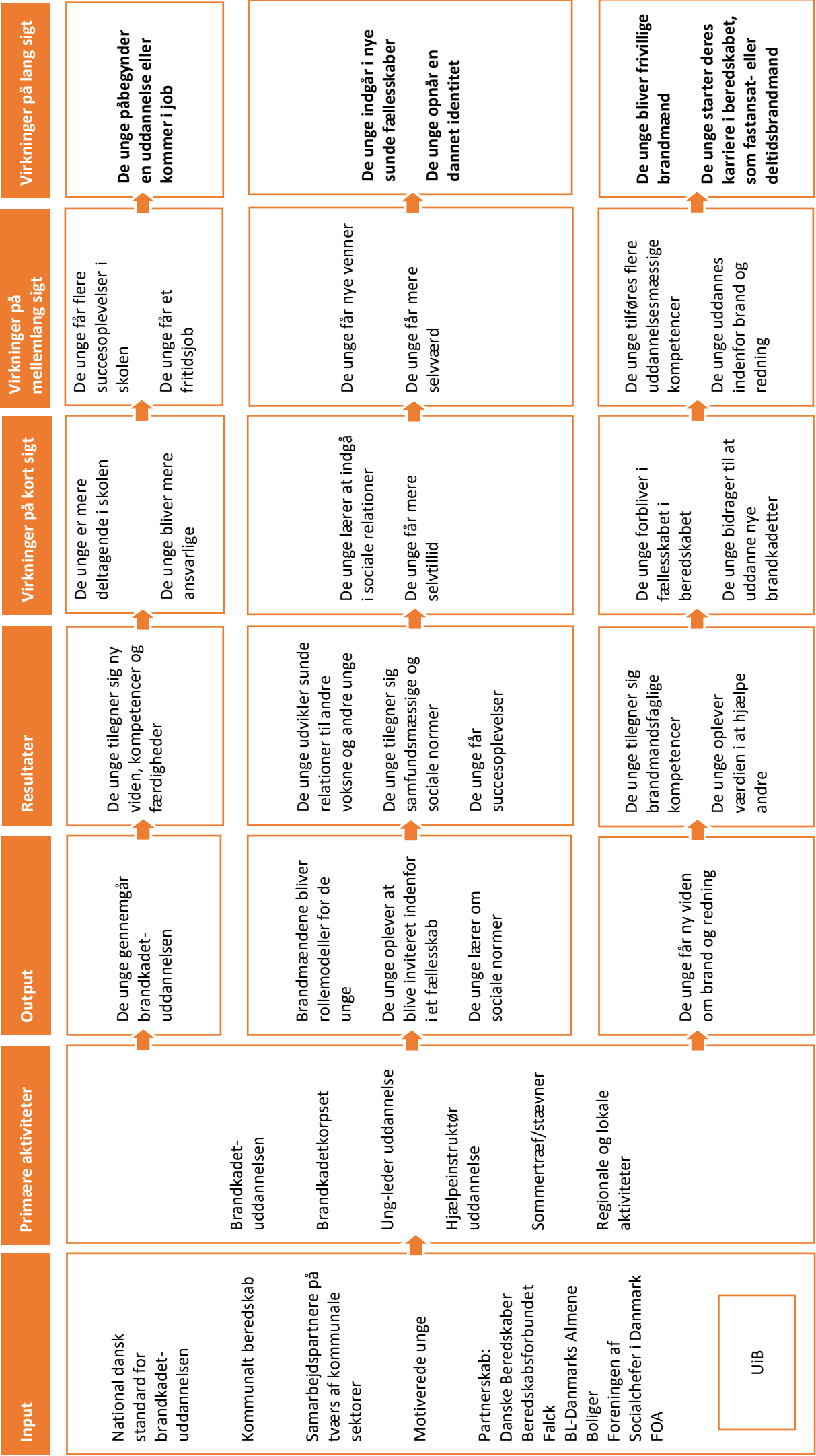
Brandkadetterne fortæller, at de oplever brandkadetkorpset som et meget inkluderende fællesskab med plads til alle. Det er som at blive en del af familie med nære relationer, hvor man knytter følelsesmæssige bånd og identificerer sig med fællesskabet.

Brandkadetkorps er gode til at *inkludere*, og de unge tager fællesskabets værdier til sig og er med til at reproducere dem og styrke inklusionskapitalen, men det er også vigtigt, at et brandkadetkorps kan *ekskluderes* på den gode måde for unge, der ikke længere kan være en del af brandkadetkorpset.

Et udgangspunkt kunne være, at det enkelte brandkadetkorps (ledelse og instruktører) skaber dialog og refleksion om hvilke inkluderende og ekskluderende kriterier, de arbejder ud fra og får formuleret nogle klare pejlemærker i forhold til, *hvornår og hvad der kan gøre, at vi ikke kan have unge som kadetter?* De vil automatisk også føre til en debat om værdier, og det vil kunne skabe en fælles forståelse af, hvilke værdier som afspejles i praksis, også i tilfælde af eksklusion af unge. Særligt vigtigt er det at få aftalt hvem, der gør hvad, og hvordan man handler i situationer, hvor unge ekskluderes, så der er en praksis eller et 'beredskab' omkring disse situationer. Det kunne gøres ved, at man arbejdede med at teste sine eksklusionskriterier i et 'hvad nu hvis?' scenarie, hvor man i teamet undersøger og taler højt om hvilke tilgange og handlinger (actionplan), der giver bedst mening i de tilfælde, hvor man vælger at ekskludere en ung. Det er naturligvis også vigtigt at indtænke den unges netværk, herunder forældre eller andre omsorgspersoner og vigtige personer omkring den unge, som kan være en ressource, der kan støtte den unge, men også hvilke andre ressourcepersoner man som brandkadetkorps kan have i sit *professionelle* netværk. Det kan handle om SSP, skolelærere, pædagogisk personale og andre tilbud omkring den unge, som kan have en betydning i forhold til at hjælpe den unge med de udfordringer en eksklusion fra et betydningsfuldt fællesskab vil have.

Brandkadetinstruktører er engagerede og motiverede for at inkludere børn og unge, og mange går gerne en 'ekstra mil' for at hjælpe dem, der er særlige sårbare, men der vil uundgåeligt være situationer, hvor unge ikke kan forsætte deres tilknytning til beredskabet, og her er det vigtigt at eksklusionen bliver et fælles ansvar og nogle pejlemærker, der kan hjælpe instruktører og ledelse i praksis, når man står overfor en svær beslutning med at ekskludere unge. anbefalinger til processer, der internt stiller skarpt på eksklusionskriterier, actionplaner på 'hvad nu hvis' scenarier og et overblik over professionelle netværkspersoner vil kunne styrke instruktørers og ledelsens praksis i situationer, hvor unge ekskluderes og særligt vigtigt også kvalificere støtte og hjælp til den unge. Unge i Beredskabet har før haft temaet *inklusion og eksklusion* oppe i forbindelse med deres ERFAmøder og brandkadetinstruktørtræf, men kan ud fra undersøgelsens resultater overveje at implementere nogle anbefalinger, dialogmateriale og handle-guides til beredskaberne, som kan fungere som inspiration til udvikling og implementering af en praksis omkring den 'gode' eksklusion, ligesom det kunne være muligt at udvikle et modul med temaer som kan indgå i Unge i Beredskabets uddannelser til brandkadetinstruktører. Derudover kunne det tydeliggøres yderligere, at brandkadetkorpset kan få socialfaglig sparring netop også vedrørende disse situationer hos Unge i Beredskabet.

FORANDRINGSTEORI

BILAG 2

KADETTERNES ANBEFALINGER TIL ANDRE UNGE – HVORFOR VÆLGE AT BLIVE BRANDKADET?

Følgende bilag er en kort præsentation af kadetternes arbejde med en tænkt rekrutteringskampagne fra panelmøderne, hvor de i samarbejde skulle formulere *erfaringsbaseret anbefalinger* til andre unge i forhold til, hvorfor det giver mening at blive brandkadet, og hvad man får ud af det. De unges anbefalinger fortæller noget om, hvad de særligt tilskriver af betydning, men det giver også et billede af, hvad de som unge har oplevet at få med sig fra deres forløb som brandkadetter. De unges anbefalinger og budskaber er i nedenstående sammenfattet i punkter.

Du skal vælge at blive brandkadet fordi:

- ✓ Du får en familie for livet
- ✓ Du får venner for livet
- ✓ Du bliver en del af noget større
- ✓ Ingen dømmes dig!
- ✓ Du bliver mere social
- ✓ Du får mere tiltro til dig selv og andre
- ✓ Du møder andre unge med samme interesse
- ✓ Det er lærerigt, spændende, sjovt og udfordrende
- ✓ **Det er det fedeste – ever!**

Kadetternes opmærksomhedspunkter har overvejende fokus på det sociale og på fællesskabet. De refererer også her til de nære relationer man får, og at de dannes i et fællesskab, der er rummeligt, og hvor de møder andre unge med samme interesse. Et fællesskab som foregår i en brandmandsfaglig kontekst, der både er lærerig, spændende, sjov og udfordrende, og som giver dig mulighed for at tro mere på dig selv.

LITTERATURLISTE

Axel Honneth, 'Kamp om anerkendelse', Hans Reitzel Forlag, 2006
Bjarne Wahlgren og Vibe Aarkrog, 'Transfer', Århus Universitetsoplag
Espen Jerlang og Jesper Jerlang, 'Pædagogisk Psykologisk Opslagsbog', Hans Rietzels Forlag
Henrik H. Larsen og Connie Svabo, 'Fra kursus til kompetenceudvikling på jobbet', Jurist og Økonomiforbundets Forlag, 2002
Jean Lave og Etienne Wenger, 'Situert læring – og andre tekster', Hans Rietzels Forlag, 2007
Kathryn Geldard og David Geldard, 'Rådgivning af Unge', Dansk Psykologisk Forlag, 2005
Knud Illeris, 'Læring', Roskilde Universitetsforlag, 2006
Marianne W. Jørgensen og Louise Phillips, 'Diskursanalyse som teori og praksis', Roskilde Universitetsforlag, 2006
Michael White, 'Kort over narrative landskaber', Gyldendals bogklub, 2009
Noemi Katznelson m.fl., 'Ny udsathed i Ungdomslivet', Hans Reitzel Forlag, 2019
Poul Lundgaard Bak, 'Robusthed – en redskabsbog for professionelle og forældre', Forlaget Klim, 2017
Signe Hald, m. fl. 'Hvad ved vi om udsatte unge 1 & 2', Rockwool Fondens Forskningsenhed, 2019
Steinar Kvale, 'Interview – en introduktion til det kvalitative forskningsinterview', Hans Reitzels Forlag, 2006
Tom Ritchie, 'Relationer i teori og praksis – perspektiver på pædagogisk tænkning', Gyldendals Akademiske bogklub, 2004

'Børn og unges mentale helbred', Pernille Due m.fl. 2014
'Projekt Brandkadetter' – blikke udefra, Highlights fra evaluering af projekt Brandkadetter i Københavns 'Brandvæsen', Helle Rabøl Hansen og Naja Kinch Sohn 2012
Evaluering af projektet, 'Gennem ild og vand', Thorbjørn D. Poulsen 2009
'Ungdomsbrandkorps som alment tilbud til både velfungerende og udsatte børn', Bonnén 2010
'Brandkadet – vidensindsamling om brandkadet-projekter i udsatte boligområder', Center for Boligsocial Udvikling, 2012
'Ungdomsbrandkorps som alment tilbud til både velfungerende og udsatte børn og unge', Lotek A/S
'De to første år' – evaluering af Brandkadetter i Danmark, BID 2013-2015, Helle Rabøl Hansen, Andreas Mejer Jensen, Lisbeth I. Sørensen og Lena S. Teglbjærg, 2015
'Mod, respekt og samarbejde – evaluering af Projekt Brandkadetters første år i Holstebro Kommune', Andreas Mejer Jensen, 2016
'Brandkadetterne', seks afsnit fra TV 2 Øst, om et Brandkadetforløb i Lolland-Falster Brandvæsen
Forskellige artikler fra lokale dagblade og andre nyhedsmedier

